Gemeente Gorinchem

Tussentijdse rapportage 2023

Inhoudsopgave

1 Inleiding 2

2 Voortgang programma's 7

2.1 Programma 1 Bestuur en Ondersteuning 7
2.2 Programma 2 Veiligheid 9
2.3 Programma 3 Verkeer en vervoer 11
2.4 Programma 4 Economie 15
2.5 Programma 5 Onderwijs 18
2.6 Programma 6 Sport, cultuur en recreatie 22
2.7 Programma 7 Sociaal domein 27
2.8 Programma 8 Duurzaamheid 33
2.9 Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing 38
2.10 Algemene dekkingsmiddelen 41
2.11 Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien 43

3 Reserves en Voorzieningen 45

4 Bijlagen 48

4.1 Afkortingen 49

1 Inleiding

Voor u ligt de tussentijdse rapportage 2023. Wij informeren u hierin over de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële ontwikkelingen. Deze tussentijdse rapportage geeft de huidige stand van zaken weer van de lopende begroting (peildatum 1 juli) en blikt alvast vooruit op de jaarrekening.

Wij hebben u als gemeenteraad al separaat geïnformeerd via een raadsinformatiebrief over de ontwikkelingen van het gemeentefonds en de financiële gevolgen die volgen uit de meicirculaire 2023. De septembercirculaire 2023 is bij het opstellen van deze rapportage nog niet beschikbaar en derhalve niet verwerkt in deze tussentijdse rapportage. Over de financiële gevolgen daarvan wordt u separaat geïnformeerd.

Leeswijzer
De tussentijdse rapportage over 2023 kent een programmagewijze opzet, net als de begroting en jaarrekening. Per programma wordt eerst ingegaan op de relevante bestuurlijke of beleidsmatige ontwikkelingen. Vervolgens worden de financiële cijfers weergegeven van het programma, verbijzonderd op taakveldniveau inclusief een prognose per het einde van het jaar. Zaken die met grote mate van zekerheid gaan optreden of reeds zijn opgetreden, worden in deze rapportage in de budgetten verwerkt (kolom bijstellingen). In de gevallen waarbij het gaat om zaken die minder zeker zijn, worden de budgetten, voorzichtigheidshalve, nog niet bijgesteld. Bij de prognose wordt een inschatting gemaakt van de verwachte budgetuitputting aan het eind van het jaar. De prognose geeft een eerste indicatie voor het te verwachten jaarrekeningresultaat.

Naast de begrotingsbudgetten zijn ook de lopende investeringen per programma weergegeven. Dit zijn alle investeringen waarvoor reeds een investeringsbudget door de gemeenteraad beschikbaar is gesteld en die nog niet gereed waren ultimo 2022.

Conform de Financiële verordening 2023 worden de financiële bijstellingen op taakvelden die groter zijn dan € 60.000 in ieder geval nader toegelicht. Voor de investeringen ligt deze grens ook op € 60.000. Omdat een benodigde bijstelling van een taakveld opgebouwd kan zijn uit verschillende onderwerpen, is ervoor gekozen om de mutaties die bestuurlijk relevant zijn, maar kleiner zijn dan de eerdergenoemde grensbedragen, ook toe te lichten. De bijstellingen worden voorzien van de indicatie "voordeel" (v) of "nadeel" (n). De eventuele structurele gevolgen van bijstellingen worden meegenomen in de begroting 2024 e.v.

Tot slot wordt in het hoofdstuk 'Reserves en voorzieningen' een totaaloverzicht gegeven van alle bijstellingen die de reserves en voorzieningen raken.

Financiële samenvatting
De tussentijdse rapportage staat in het teken van de bijstellingen op de begroting 2023, als gevolg van de ontwikkelingen in de loop van het jaar. De totale bijstelling van de budgetten leidt tot een nadeel van (afgerond) € 1.536.000. In onderstaande tabel vindt u, op hoofdlijnen, een verklaring van het totale nadelig saldo. De voor- en nadelen op de begrotingsbudgetten van het Sociaal Domein zijn hier niet in meegenomen. Hiervoor verwijzen wij u naar het onderdeel "Het Sociaal Domein".

Het resultaat
Het resultaat van deze rapportage is € 1.536.000 negatief. Hieronder is de opbouw van het negatieve saldo op hoofdlijnen weergegeven:

Omschrijving (bedragen in € 1.000)		V /N
Na langdurige onderhandelingen, is het principeakkoord Cao Gemeenten op 5 april 2023 definitief geworden. De nieuwe Cao Gemeenten loopt van 2 januari 2023 tot en met 31 december 2023 en voorziet onder meer in een forse loonstijging (9,1% gemiddeld). In de begroting 2023 was rekening gehouden met een loonstijging van 3,6%. Dit leidt tot een overschrijding op een groot aantal taakvelden (Diverse programma's).	1.600	N
De energieprijzen voor zowel stroom als gas zijn fors gestegen. De gas- en stroomprijzen zijn afhankelijk van verschillende factoren en daardoor erg veranderbaar. De stijging is een gevolg van de blijvende onzekerheid op de energiemarkt (Diverse programma's).	650	N
Naast E-fiber zijn er nog twee commerciële marktpartijen die glasvezel aan willen bieden in Gorinchem. Voor de juridische advisering en begeleiding worden wij ondersteund door een extern bureau. Dat kost de gemeente € 100.000 (prog. 3, Verkeer en vervoer)	100	N
De voorlopige vaststelling van de btw-restitutie op basis van de regeling Stimulering Sport valt € 386.000 hoger uit dan verwacht in de begroting (prog. 6, Sport, cultuur en recreatie).	386	V
Voor het implementeren van de omgevingswet en het opstellen van de omgevingsvisie is € 375.000 extra benodigd (prog. 9, VROSV).	375	N
Van Stedin is een dividenduitkering ontvangen op de gewone aandelen (Algemene dekkingsmiddelen).	105	V
In de septembercirculaire 2022 heeft het Rijk éénmalig in 2023 een bedrag van (afgerond) € 1 mln. beschikbaar gesteld als compensatie voor de sterk gestegen lonen en prijzen. In de begroting 2023 is dit bedrag gereserveerd. In deze Tussentijdse rapportage laten we deze reservering vrijvallen (Algemene dekkingsmiddelen).	989	V
Voor de uitvoering van de wet WOZ en de aanbesteding en implementatie van het nieuwe financiële pakket is er extra capaciteit ingehuurd. De inhuurkosten bedragen € 250.000 (Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien).	250	N
Actualisatie van de investeringen geeft een voordeel van € 190.000 (Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien).	190	V
Overige bijstellingen.	231	N
Totaal	**1.536**	**N**

Invloed op het begrotingssaldo
Maandelijks bij de gemeenteraadsvergadering wordt een actueel overzicht gegeven van de ontwikkeling van het begrotingssaldo. Het saldo waarmee we deze tussentijdse rapportage starten, sluit aan op het saldo dat in de raadsvergadering van juli 2023 is vastgesteld. De onderstaande tabel geeft het effect van de tussentijdse rapportage op dit saldo weer.

Begrotingssaldo (bedragen in € 1.000)	2023
Begrotingssaldo juli 2023	670
Effect tussentijdse rapportage	-1.536
Uitkomsten meicirculaire 2022	307
Bijgesteld begrotingssaldo	**-559**

Meicirculaire gemeentefonds
De gevolgen van de meicirculaire 2023 voor het begrotingssaldo, zijn in bovenstaande overzichten verwerkt. De begrotingsbijstelling verloopt via een separaat raadsvoorstel. Daaruit komt een positieve bijstelling van het begrotingssaldo, ter hoogte van € 307.000. De septembercirculaire, die in de regel op Prinsjesdag wordt gepubliceerd, kan daar nog effect op hebben.

Het Sociaal Domein
Voor de begrotingsbudgetten van het Sociaal Domein geldt de afspraak dat voor- en nadelen verrekend worden met de reserve Sociaal Domein. Deze onderdelen hebben dus geen invloed op het begrotingssaldo. Hieronder volgt een overzicht van de ontwikkelingen in het Sociaal domein. De hoger verwachte lasten van € 1.327.000 worden ten laste gebracht van de reserve sociaal domein:

Omschrijving (bedragen in € 1.000)		V/N
Verhoging bijdrage gemeenschappelijke regeling DG&J als gevolg van loon- en prijsstijgingen	617	N
Bijstelling diverse Wmo budgetten, kosten begeleiding, dagbesteding en huishoudelijke ondersteuning	476	N
Pilot Welzijn op Recept	72	N
Stijging exploitatielasten Mee-Vivenz	117	N
Overige bijstellingen	45	N
Totaal bijstellingen budgetten Sociaal Domein	1.327	N
Onttrekking aan de reserve Sociaal Domein	1.327	V
Totaal	**0**	

Prognose jaarrekeningresultaat
Net zoals in voorgaande jaren is een budgetprognose opgenomen voor het einde van het jaar. Het totaal van de opgenomen prognoses geeft een verwacht jaarrekeningresultaat van € 1,13 mln. positief. Dit wordt (nog) niet verwerkt in de budgetten en niet toegevoegd aan het begrotingssaldo of een bestemmingsreserve. Bij de feitelijke realisatie (jaarrekening 2023) zal de verwerking plaatsvinden, inclusief een voorstel voor de bestemming ervan. De voornaamste onderwerpen bij de prognose zijn:

Omschrijving (bedragen in € 1.000)		V/N
Met name door een licht stijgende rente dient de verliesvoorziening voor de grondexploitatie Groote Haar met € 809.000 te worden verhoogd.	809	N
Conform BBV-notitie grondbeleid is voor grondexploitatie Lingewijk Noord een winstneming geprognosticeerd van € 300.000.	300	V
Het geraamde budget voor 'meer inclusief onderwijs' (vastgesteld IHP-uitgangspunt) van € 100.000, dat noodzakelijk is om bestaande schoolgebouwen passend te maken voor de nieuwste onderwijskundige ontwikkelingen op het gebied van meer inclusief onderwijs, wordt in 2023 nog niet besteed.	100	V
Door de besluitvorming bij de behandeling van de Perspectiefnota 2024 is voor de renovatie/nieuwbouw van de schoolgebouwen Samen Onderweg, Anne Frank en J.P Waaleschool voorlopig nog geen investeringsbudget opgenomen. Het budget (€ 425.000) voor het onderzoeken van en het opstellen van businesscases voor de huidige locaties of andere huisvestingsoplossingen, inclusief de multifunctionaliteit van het schoolgebouw voor de wijk en de kansen voor verduurzaming, binnenklimaat en inclusief onderwijs, wordt daardoor niet geheel uitgegeven en resteert er naar verwachting € 260.000 in 2023.	260	V
Van het budget van € 1.6 mln. voor het (versneld) bouwrijp maken, bodemsanering, planschadevergoeding voor de nieuwe locatie en de verhuizing van het Gilde resteert in 2023 naar verwachting € 560.000.	560	V
In de prognose van de voorziening pensioenverplichtingen en wachtgelden bestuurders houden we rekening met een verwacht voordeel van € 401.000, doordat de rente stijgt en er meer wordt bijgeschreven op de voorziening.	401	V
Van de beschikbaar gestelde middelen voor de borging van de lokale culturele infrastructuur (coronasteunpakketten van het Rijk en onderuitputting cultuurbudgetten door corona in 2021) heeft de raad bij de besluitvorming over de Jaarstukken 2022 een bedrag van € 302.000 voor 2023 beschikbaar gesteld voor de lokale culturele infrastructuur. Momenteel werken wij aan bestedingsplan, inclusief de inzet van deze middelen In afwachting van de behandeling van dit bestedingsplan in de raad nemen wij het bedrag van € 302.000 voorlopig op in de prognosekolom.	302	V
Voor een onderzoek naar de bouwkundige staat van het zwembad en verduurzamingsmogelijkheden en advisering bij het opstellen van een toekomstvisie van het Caribabad heeft de raad een budget beschikbaar gesteld van € 150.000. Dit proces is inmiddels afgerond en hiervan resteert nog € 20.000. In de septemberraad leggen wij de raad een voorstel voor nieuwbouw van het zwembad voor. Het restant van € 20.000 houden wij beschikbaar voor de eventuele laatste advies- en uitvoeringswerkzaamheden en nemen wij daarom op in de kolom 'prognose'.	20	V

Op basis van de huidige beleidslijnen zal de bestemming van dit resultaat er bij de jaarrekening dan als volgt uitzien:

Prognose na mutatie reserves (bedragen x € 1.000)	2023
Prognose jaarrekeningresultaat voor bestemming	**576**
Toevoeging saldo grondexploitaties aan reserve Infrastructuur	-300
Budgetoverheveling onderwijsbudgetten	-920
Verwacht jaarrekeningresultaat na bestemming	**-644**

Meerjarensaldo

Ook het meerjarensaldo wordt bijgesteld als gevolg van de bijstellingen in de Tussentijdse rapportage. De bijstelling in de jaren 2024 tot en met 2027 is het gevolg van een bijstelling op de kapitaallasten als gevolg van actualisering van de investeringsplanning en de Rijksbijdrage die wij ontvangen voor combinatiefuncties. Deze Rijksbijdrage ontvangen we vooralsnog tot en met 2026. Voorheen werd deze bijdrage ontvangen via de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit nadeel is meegenomen in de uitwerking van de meicirculaire 2023. De overige bijstellingen zijn marginaal. De ontwikkelingen uit de perspectiefnota 2024-2027 zijn hierin meegenomen.

Meerjarenperspectief (bedragen in € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo (na raad juli 2023)	55	4.308	601	24
Gevolgen meicirculaire 2023	-1.070	-1.209	-2.020	-1.911
Effecten tussentijdse rapportage	192	72	65	-139
Bijgesteld begrotingssaldo	**-823**	**3.171**	**-1.354**	**-2.026**

Verloop algemene reserve

De ontwikkeling van de algemene reserve in 2023 wordt hieronder weergegeven. De algemene reserve vormt het belangrijkste onderdeel van het weerstandsvermogen, dat bij de begroting 2024 en jaarrekening 2023 geactualiseerd zal worden.

Saldo algemene reserve (bedragen in € 1.000)	2023
Saldo algemene reserve conform jaarrekening 2022	31.503
Resultaatbestemming jaarrekening 2022	3.491
Jaarrekeningresultaat Avres	91
Af: inzet algemene reserve ten behoeve van dekking investeringen (PPN 2023)	-3.913
Prognose algemene reserve ultimo boekjaar	**31.172**

2 Voortgang programma's

2.1 Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Onderwerp	Concrete voornemens
Verbeteren informatie-voorziening P&C	We leggen voorstellen tot aanscherping van de Planning & Control (P&C) voor aan de raad, te beginnen met de begroting van 2024. Van daaruit kijken we naar mogelijke verbeteringen in de Tussentijdse rapportage en de Jaarstukken.
Investerings-programma	In lijn met de motie "Besturen is keuzes maken met open vizier" die door de raad is aangenomen bij de behandeling van de Perspectiefnota 2024, gaan we in gesprek met de gemeenteraad over het investeringsprogramma. We ervaren een oplopende druk op de beschikbare investeringsmiddelen in relatie tot de schuldomvang. Hierbij onderzoeken we het temporiseren van geplande investeringen en heroverwegen we eerder gemaakte keuzes.

Bestuur en ondersteuning (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV01 Bestuur	2.606	101	N	2.707	2.306	1,2
TV02 Burgerzaken	1.561	133	N	1.694	1.694	3,4,5
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	578	140	N	718	718	6
Lasten	4.745	374	N	5.119	4.718	
TV01 Bestuur	16	-		16	16	
TV02 Burgerzaken	514	-		514	514	
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	453	57	V	510	510	
Baten	983	57	V	1.040	1.040	
Totaal van saldo baten en lasten	-3.762	-317	N	-4.079	-3.678	
Stortingen in reserves	-	-		-	-	
Onttrekking aan reserves	-	-		-	-	
Saldo	**-3.762**	**-317**	N	**-4.079**	**-3.678**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De bijstelling van € 101.000 wordt voor € 76.000 veroorzaakt door de toerekening van de rente over de voorziening pensioenverplichtingen bestuurders. Dit nadeel valt weg tegen het voordeel op taakveld 05.
2	In de prognose van de voorziening pensioenverplichtingen en wachtgelden bestuurder houden we rekening met een verwacht voordeel van € 401.000, doordat de rente stijgt en er meer wordt bijgeschreven op de voorziening.
3	Het budget voor de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (GBA) wordt bijgesteld met ruim € 40.000, omdat er documentscanners en gezichtsvergelijkers zijn aangeschaft om

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
	identiteitsfraude tegen te gaan. Bovendien hebben alle medewerkers een uitgebreide training gekregen over het gebruik van de apparatuur en het herkennen van identiteitsfraude
4	De kosten om de verkiezingen te organiseren zijn € 30.000 hoger uitgevallen. Dit wordt o.a. veroorzaakt door hogere uitgaven voor materialen en communicatie.
5	De loonstijging als gevolg van de nieuwe Cao Gemeenten 2023 leidt voor het taakveld 02 tot een verhoging van de doorbelaste salarislasten van € 53.000.
6	De (budgettair neutrale) verwerking van de ruimten in het Gebouw (WLZ) van het onderwijsprogramma naar taakveld 03 Beheer overige panden en gronden zorgt structureel voor € 149.000 hogere lasten en € 82.000 hogere baten op dit taakveld (zie toelichting 7 op Programma 5 Onderwijs).

2.2 Programma 2 Veiligheid

Onderwerp	Concrete voornemens
Ondermijning	De Gemeente Gorinchem werkt samen met haar partners aan het voorkomen, signaleren en aanpakken van ondermijnende criminaliteit. We organiseren activiteiten die bijdragen aan de bewustwording van medewerkers, inwoners en ondernemers. Zo was er op 1 februari het diner voor ondernemers van de bedrijventerreinen in Gorinchem, zijn trainde Humanitas PMW de (balie)medewerkers van de gemeente getraind op de signalen van mensenhandel en organiseerden we dit voorjaar een sessie over jonge aanwas voor de jeugdprofessionals in het netwerk.
Digitale Veiligheid	We werken aan bewustwording en het vergroten van de weerbaarheid van onze inwoners. Het cybercongres voor ondernemers is verplaatst naar 27 september 2023. We zijn gestart met de campagne "Echt Nep" voor de senioren.
Veilige woon- en leefomgeving	Dagelijks zetten we ons in voor een veilige woon- en leefomgeving door middel van een wijkgerichte aanpak en de aanpak van de hotspots (jeugd-)overlast. De wijkboa's werken wijkgericht en nemen deel aan wijk overleggen. Daarnaast startte dit voorjaar ook een jeugdboa die zich specifiek richt op de jeugd in Gorinchem.
Cameratoezicht	Als er noodzaak toe is, zet de burgemeester voor een bepaalde periode in een aangewezen gebied cameratoezicht in. Zo staan de camera's op dit moment bij Buiten de Waterpoort. De ontmanteling van de CUR is afgerond.
Horeca, evenementen en veilig uitgaan	De gemeente zorgt dat beleid, regelgeving, toezicht en handhaving op peil zijn en blijven. Zo actualiseerden we bijvoorbeeld het gemeentelijk Bibob-beleid, stelden we het Horeca Handboek op, actualiseerden we de alcoholverbodsgebieden in Gorinchem en stelden we de wijziging van de Alcoholverordening voor. De komende maanden leveren we onze bijdrage voor een veilig verloop van de landelijke intocht van Sinterklaas.

Veiligheid (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV11 Crisisbeheersing en Brandweer	3.466	-		3.466	3.466	
TV12 Openbare orde en Veiligheid	2.114	9	N	2.123	2.123	
Lasten	5.580	9	N	5.589	5.589	
TV12 Openbare orde en Veiligheid	177	-		177	177	
Baten	177	-		177	177	
Totaal van saldo baten en lasten	-5.404	-9	N	-5.413	-5.413	
Stortingen in reserves		-		-	-	
Onttrekking aan reserves	4	-		4	4	
Saldo	**-5.399**	**-9**	N	**-5.408**	**-5.408**	

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Cur vaste camera 2018	26			26	
CUR hard- en software	44			44	
Lasten	**70**	**-**		**70**	
Desinvestering CUR, PTZ Done camera	16			16	
Baten	**16**	**-**		**16**	
Totaal investeringen	**54**	**-**		**54**	

2.3 Programma 3 Verkeer en vervoer

Onderwerp	Concrete voornemens
Stedelijk programmeren uitvoering Mobiliteitsvisie	***Stedelijk programmeren*** Het stedelijk programmeren is in de initiatieffase. Het plan van aanpak is begin juli vastgesteld en in de tweede helft van dit jaar wordt het verder uitgewerkt. Het stedelijk programmeren richt zicht op complexe (ruimtelijke) projecten in onze stad met een grote impact. De selectie van projecten die hier onder vallen vindt in de tweede helft van 2023 plaats. ***Uitvoering Mobiliteitsvisie*** *Project "Herinrichting Haarsekades"* Momenteel zijn we bezig met de voorbereiding. De aanbesteding is in de tweede helft van dit jaar, daarna start de uitvoering. *Project "Herinrichting Banneweg"* In januari 2023 heeft de gemeenteraad een investeringskrediet beschikbaar gesteld voor de verdere uitwerking en realisatie van het project. We werken het schetsontwerp dit jaar verder uit in een voorlopig en daarna definitief ontwerp. Daarnaast vragen we subsidie aan bij de provincie. *Project "Brug over de Linge"* Een variantenstudie heeft geleid tot een schetsontwerp (SO) voor de brug. Het SO is vertaald naar een Programma van Eisen (PvE). Middels participatie zijn stakeholders goed en vroegtijdig betrokken in de totstandkoming van het SO en het PvE. Voor de brug is een SSK-raming gemaakt. Het voorliggend SO is geraamd op € 19,8 mln. (excl. btw). De risico's zijn gekwantificeerd en opgenomen in de raming. Met de bedragen uit de reserve infrastructuur, de subsidietoezegging en een exploitatiebijdrage, past dit financieel. Het onderwerp is eind augustus tijdens een I&O/B&A met u besproken. We doen dan een voorstel voor het beschikbaar stellen van een investeringskrediet voor de verdere uitwerking en realisatie van de brug. We gaan het SO verder uitwerken tot een Definitief Ontwerp (DO). Hiervoor moeten nog nadere onderzoeken worden gedaan. Om te komen tot een DO maken we wederom ruimte voor participatie. *Project "Uitbreiding parkeergarage Kweeklust"* Op 23 maart jl. heeft de I&O "Uitbreiding van parkeergarage Kweeklust" plaatsgevonden waarbij een drietal mogelijke varianten voor de uitbreiding zijn toegelicht. In de I&O is gemeld dat voor de uitbreiding van parkeergarage Kweeklust naar verwachting meer budget benodigd is en welke dekkingsmogelijkheden er daarvoor lijken te zijn. Zoals toegezegd in onze informatiebrief van 22 juni 2023 willen we u graag een onderbouwd advies presenteren voor de uitbreiding van de parkeergarage dat past in het gebied. Hierbij zoeken we naar kansen om het gebied op te waarderen. Een voorstel dat betaalbaar is in aanleg- en beheerkosten, en een kwaliteitsimpuls is voor het totale gebied. We onderzoeken momenteel de mogelijke scenario's en de voor- en nadelen daarvan. Na het zomerreces zullen we aan u een advies uitbrengen over het vervolgproces.
Fietsknelpunten top 10	We zijn gestart met de inventarisatie van meekoppelkansen, beschikbare budgetten en subsidiemogelijkheden. We verwachten aan het einde van het jaar een strategie en dekking te hebben om de fietsknelpunten voor de komende jaren aan te pakken. Begin 2024 zullen we u hier nader over informeren.

Onderwerp	Concrete voornemens
	Waar mogelijk pakken we projecten gelijk op en anders nemen we dit mee in de actualisatie van het Uitvoeringsprogramma van de Mobiliteitsvisie dat we in de tweede helft van 2024 aan u zullen voorleggen.
Nieuwe knelpunten autoverkeer	Bij de uitwerking van de fietsknelpunten top 10 kijken we ook naar de knelpunten voor het overige verkeer. Waar mogelijk wordt dit meegenomen in de fietsknelpunten top 10.

Verkeer en vervoer (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV21 Verkeer en vervoer	5.864	100	N	5.964	5.964	1,2,3,4,5
TV22 Parkeren	1.016	84	N	1.100	1.100	6
TV23 Recreatieve Havens	580	81	N	661	661	7
TV24 Economische Havens en waterwegen	31	-1	V	30	30	
TV25 Openbaar vervoer	2.777	559	N	3.335	3.335	8
Lasten	10.267	823	N	11.090	11.090	
TV21 Verkeer en vervoer	328	433	V	761	761	3,4
TV22 Parkeren	689	-40	N	649	649	
TV23 Recreatieve Havens	116	-		116	116	
TV24 Economische Havens en waterwegen	197	-		197	197	
TV25 Openbaar vervoer	2.269	565	V	2.834	2.834	8
Baten	3.598	958	V	4.556	4.556	
Totaal van saldo baten en lasten	-6.669	135	V	-6.534	-6.534	
Stortingen in reserves	4.512	508	N	5.020	5.020	9
Onttrekking aan reserves	4.716	19	V	4.734	4.734	
Saldo	**-6.465**	**-354**	N	**-6.820**	**-6.820**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De loonstijging als gevolg van de nieuwe Cao Gemeenten 2023 leidt voor het taakveld 21 Verkeer en vervoer tot een verhoging van de doorbelaste salarislasten van € 51.000. Op taakveld 21 valt incidenteel ruim € 508.000 aan kapitaallasten vrij als gevolg van de fasering van de projecten uit het Uitvoeringsplan Mobiliteit. Deze middelen worden toegevoegd aan de reserve Infrastructuur.
2	De kosten voor brandstof en energie zijn hoger dan begroot waardoor het budget voor energie op dit taakveld met € 112.000 moet worden verhoogd.
3	Voor o.a. de kosten voor projectleiding, toezicht en degeneratie ontvangen wij van de partij die glasvezel aanlegt in Gorinchem (E-fiber) een vergoeding. Voor 2023 verwachten wij € 210.000 aan kosten. Hier staan evenredige baten uit de bijdrage van E-Fiber tegenover.
4	Voor 2023 verwachten wij ruim € 200.000 meer aan degeneratievergoeding voor de kosten van het herstel van schade door Nutsbedrijven. Deze € 200.000 voegen we toe aan de voorziening Degeneratiekosten, waar de kosten ook verantwoord worden.

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
5	Naast E-fiber zijn er nog twee commerciële marktpartijen die glasvezel aan willen bieden in Gorinchem. Voor de juridische advisering en begeleiding van de gemeente Gorinchem worden wij ondersteund door een extern bureau. De kosten ad € 100.000 hiervoor zijn incidenteel en niet geraamd. Kleinere mutaties verklaren het restant van de bijstelling.
6	De bijstelling van € 84.000 wordt voor € 70.000 veroorzaakt door hogere energielasten. Het resterende verschil betreft kleine mutaties.
7	De loonstijging als gevolg van de nieuwe Cao Gemeenten 2023 leidt voor het taakveld 23 Economische havens en waterwegen tot een verhoging van de doorbelaste salarislasten van € 15.000. Als gevolg van een correctie van de meerjarenonderhoudsplannen vindt er structureel een verschuiving van € 50.000 van het onderhoudsbudget van het stadhuis naar het onderhoudsbudget voor havens. Vanwege de hogere energieprijzen wordt het energiebudget voor de havens met € 20.000 verhoogd. De structurele gevolgen worden verwerkt in de begroting 2024.
8	De financiële gevolgen van de voor 2023 afgesloten CAO leiden voor de veerdienst tot een structurele verhoging van de salariskosten van € 100.000. De vertraging van het in de vaart nemen van de elektrische veerboten heeft als gevolg dat de beoogde taakstelling op de personeelskosten van € 200.000 in 2023 niet wordt gerealiseerd en dat de verwachte bezuiniging op de brandstof voor 2023 moet worden teruggedraaid. Dit betekent een incidentele toename van de brandstofkosten van € 170.000. Dit nadeel is inclusief de forse prijsstijging van de brandstofkosten door de oorlog in Oekraïne ten opzichte van de oorspronkelijke businesscase. Daar staat een incidenteel voordeel van € 240.000 tegenover, doordat de kapitaallasten voor de elektrische veerboten door de vertraging een jaar doorschuiven. De financiële bijdrage op basis van de financieringsovereenkomst Elektrische veerboten aan de gemeente Altena schuift daarmee ook een jaar door. Dit leidt tot eenmalig lagere lasten van € 134.000. Het saldo van de mee- en tegenvallers als gevolg van de vertraging, de hogere brandstofprijzen en de CAO-verplichtingen wordt deels gedekt door bijdragen van de oevergemeenten volgens de verdeelsleutel in de samenwerkingsovereenkomst. De inzet van de Gorinchem VI als alternatieve voet-fietsveerverbinding gedurende de renovatie van de Haringvlietsluizen levert de gemeente Gorinchem een eenmalig voordeel op van € 50.000. De gevolgen voor de gemeente Gorinchem, zijnde het saldo van de extra lasten en baten als gevolg van de vertraging van het elektrisch varen en de inzet van de Gorinchem VI, zijn nihil. Tenslotte worden de extra lasten voor de veerexploitaties Brakel-Herwijnen en Aalst-Veen als gevolg van de hogere brandstof- en personeelskosten en de extra uitgaven voor onderhoud en schadereparaties van in totaal € 245.000 één op één gecompenseerd door de gemeente Zaltbommel.
9	De bijstelling van de storting in de reserve Infrastructuur van € 508.000 houdt verband met de lagere kapitaallasten dan begroot als gevolg van het later dan gepland gereed komen van investeringen uit de Mobiliteitsvisie.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Illuminatie kerktoren	468	30	N	498	
Openbare verlichting 2022	158	-30	V	128	
Openbare verlichting 2023 *	158			158	
Fietsparkeren binnenstad	200			200	

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
GPS ontvanger	30			30	
Vergroten parkeercapaciteit	80			80	
Voorzieningengebouw kriekenmarkt	380			380	
Zonnepannen voorzieningengebouw Kweeklust	45			45	
Havens geleidewerken	136			136	
Dynamische stadsafsluiting	85			85	
1e elektrische veerboot	4.171			4.171	
2e elektrische veerboot	3.785			3.785	
Aanpassingen walvoorzieningen veerboten	150			150	
Stroompunten elektrische veerboten	400			400	
Accupakketten elektrische veerboten	900			900	
Riviercruisevaarsteiger	550			550	
Station Gorinchem-Noord	8.843			8.843	
Grondverwerving Banneweg fase 2	180			180	
Herinrichting Banneweg fase 2 infra	13.483			13.483	
Herinrichting Banneweg 2019	2.348			2.348	
Herinrichting Banneweg, Stadhuisplein, piazza	750			750	
Infra aanpassingen ivm OV concessie	100			100	
Mobiliteit 2020	450			450	
Mobiliteit 2021 *	1.360			1.360	
Mobiliteit 2022 *	1.010			1.010	
Mobiliteit 2023	7.847			7.847	
Herinrichting Haarsekades	2.350			2.350	
Uitbreiding parkeergarage Kweeklust	3.604			3.604	
Vervangen auto 18 Renault kangoo	30			30	
Vervanging straatmeubilair 2023	92			92	
Vervanging verkeersborden 2022	40			40	
Vervanging verkeersborden 2023	41			41	
Lasten	**54.224**	**-**		**54.224**	
1e elektrische veerboot 2018	2.150			2.150	
2e elektrische veerboot 2018	2.150			2.150	
Stroompunten elektrische veerboten	197			197	
Station Gorinchem-Noord	264			264	
Herinrichting Banneweg fase 2	687			687	
Herinrichting Banneweg 2019	553			553	
Baten	**6.001**	**-**		**6.001**	
Totaal investeringen	**48.224**	**-**		**48.224**	

2.4 Programma 4 Economie

Onderwerp	Concrete voornemens
Onderhouden relaties bedrijven	We hebben vanuit het accountmanagement intensief contact met en vele bezoeken gebracht aan bedrijven in diverse branches, zowel het kleine MKB als industriële ondernemingen en de maritieme maakindustrie. Daarnaast onderhouden we ambtelijk contact met het bedrijfsleven in Gorinchem. Belangrijke onderwerpen die de revue passeren zijn onder meer: uitbreidings- en verplaatsingsbehoefte, verduurzaming, netwerkcapaciteit, werkgelegenheid. In 2023 participeren we in de organisatie van de 'Dag van de Ondernemer', waarin Gorkum Next en IKG het initiatief hebben genomen. In samenwerking met Gorkum Next stimuleren we het ondernemerschap, met name gericht op start-ups en scale-ups. Gorkum Next heeft diverse bijeenkomsten voor ondernemers georganiseerd.
Verkleinen kernwinkelgebied en aantrekkelijke stad	Op basis van het aangenomen amendement is een meerjarige subsidie (2023-2025) Warenhuis Gorinchem verleend voor het aantrekkelijker maken van de binnenstad. Hartje Gorkum is inmiddels begonnen met de uitvoering. De eerste muurschilderingen zijn gerealiseerd, de huisstijl is ontwikkeld en samen met GCM wordt het gesprek gevoerd over het kanaliseren van de online informatie richting bezoekers. Voor het verkleinen van het kernwinkelgebied is het subsidieplafond in Q2 verhoogd met € 200.000. Tevens is de aanvraagtermijn voor de stimuleringssubsidies verlengd t/m 31 december 2024. Tot 2023 zijn circa 27 stimuleringssubsidies verleend. De eerste gevelverbeteringen en verhuizingen van winkels zijn reeds zichtbaar. De opening van Jamin/Multivlaai, De Kaasstolp, Fort Solid Sleep en het deels verhuizen van Van Beuzekom Mode zijn hiervan mooie voorbeelden. Ook zetten de subsidies aan tot grotere investeringen. De Bristol-wand in de Arkelstraat wordt binnenkort in Art-Deco stijl opgetrokken en voorzien van nieuwe gevels voor de winkels, waarbij woningen worden gerealiseerd boven die winkels. De zichtbare resultaten in de uitstraling van het winkelgebied zorgen ervoor dat een keten als Bagels & Beans zich nog in 2023 gaat vestigen aan de Arkelstraat. De aandacht voor ondernemers leidt tot vertrouwen, gezamenlijke doelen en gedeeld eigenaarschap.
Vitaliteit bedrijventerreinen en winkelcentra	Samen met het georganiseerde bedrijfsleven voeren we gesprekken over de invoering van een ondernemersfonds, waarmee middelen ontstaan om de werkgebieden aantrekkelijker te maken en de vitaliteit in de gebieden te verhogen. In de Koningin Wilhelminalaan is een verbetering van de leefomgeving en het uiterlijk aanzien van de winkelstraat nodig. Met de ondernemers is gesproken over de aanpak van de verbeterpunten. In samenwerking met alle winkeliersverenigingen is in het voorjaar het succesvolle evenement 'Gorinchem maakt blij' georganiseerd. Het evenement is financieel mogelijk gemaakt met de middelen uit het initiatiefvoorstel 'Klaar voor de start na corona'. Daarmee zijn alle activiteiten uit het re-activatieplan economie na corona afgerond.
Economische ontwikkeling	De ruimtedruk neemt toe, waardoor het een grotere uitdaging wordt om bedrijven een passende vestigingsplaats te bieden. Op diverse tafels voeren we het gesprek over de ruimtebehoefte. Zo hebben we met het Netwerk Economie Zuid-Holland Zuid de regionale bedrijventerreinenvisie opgesteld. Het is nog wachten op het moment dat provincie Zuid-Holland de visie omarmd. Met het vaststellen van deze visie geven we invulling aan het aantrekkelijk maken van de bedrijventerreinen die we behouden en het opheffen van de bedrijventerreinfunctie aan de Arkelsedijk I en Linge II Zuid. Daarnaast

Onderwerp	Concrete voornemens
	blijven we oog houden voor behoud van de watergebonden bedrijventerreinen in Gorinchem. Voor Groote Haar stellen we momenteel een actueel economisch profiel op, waarin duidelijk wordt welke bedrijven we willen aantrekken. Ook voeren we gesprekken over het toekomstige economische profiel van de Schelluinsestraat. Er wordt gesproken over mogelijkheden om dit bedrijventerrein intensiever te benutten en om te vormen tot een moderne woon-werklocatie.

Economie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV31 Economische ontwikkeling	1.242	12	N	1.254	1.254	
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	13.783	-8.690	V	5.093	5.902	1,2
TV33 Bedrijfsloket en -regelingen	20	1	N	21	21	
TV34 Economische promotie	792	-104	V	688	688	3
Lasten	15.837	-8.781	V	7.056	7.865	
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	13.688	-8.804	N	4.884	4.884	1
TV33 Bedrijfsloket en -regelingen	169	-		169	169	
Baten	13.857	-8.804	N	5.053	5.053	
Totaal van saldo baten en lasten	-1.980	-23	N	-2.003	-2.812	
Stortingen in reserves	71	-		71	71	
Onttrekking aan reserves	200	-		200	200	
Saldo	**-1.851**	**-23**	N	**-1.874**	**-2.683**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De kavels die gepland waren voor verkoop op Oost II zijn nog niet verkocht. Dit levert aan zowel de lasten als baten kant een aanpassing op van € 8,7 mln. Daarnaast zorgt een mutatie in de boekwaarde van Groote Haar voor een lagere last en een lagere baat van € 94.000. Deze mutaties verklaren € 8,8 mln. van de bijstelling op de lasten en baten. De toerekening van de rente op de voorziening van Groote Haar zorgt voor een hogere last van € 135.000 waardoor de bijstelling aan de lastenkant uitkomt op € 8,7 mln. Op taakveld 05 zorgt deze rente op de voorziening voor een voordeel.
2	In verband met de gestegen rente en daarmee de rente op grondexploitaties zal de voorziening van Groote Haar toenemen. Op basis van de huidige inzichten bedraagt de geprognotiseerde dotatie aan de voorziening ruim € 800.000.
3	De bijstelling van € 104.000 wordt voor € 83.000 verklaard door een correctie op het budget voor economische promotie, omdat dit bij de begroting 2023 verkeerd is geraamd.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Welkom in de mooiste vesting	124			124	
Het verhaal vd vesting	72			72	
Lasten	**196**	**-**		**196**	
Totaal investeringen	**196**	**-**		**196**	

2.5 Programma 5 Onderwijs

Onderwerp	Concrete voornemens
Onderwijshuisvesting	Op 20 april 2023 is het Integraal Huisvestingsplan (IHP) vastgesteld met een uitvoeringsprogramma. In het IHP staat hoe de gemeente de komende 16 jaren blijft zorgen voor schoolgebouwen in Gorinchem. In samenwerking met de schoolbesturen bouwt de gemeente aan kwalitatieve en toekomstbestendige onderwijshuisvesting. De in het IHP opgenomen kaders zijn onder andere: het verduurzamen van de schoolgebouwen naar de ambitie Energie neutrale gebouwen (ENG) en frisse scholen B en de aansluiting op meer inclusief onderwijs. In 2023 wordt een CO2-kompas opgesteld en verwerkt in een dashboard. De onderwijsinvesteringen worden inzichtelijk gemaakt en betrokken bij het totaaloverzicht van andere gemeentelijke plannen. Zo kan een integrale afweging worden gemaakt voor toekomstige investeringen. - Voor de onderwijsprojecten geldt dat de renovatie van de Dr. Hiemstralaan 24-24a is aanbesteed. Realisatie vindt dit jaar plaats. - Daarnaast vinden voorbereidingen plaats voor de beoogde realisatie van een unilocatie van de basisscholen De Regenboog Retranchement en Beatrix/De Burcht. - De bouw voor het Gilde Vakcollege Techniek vordert gestaag. De verhuizing vindt plaats in het voorjaar van 2025. - De voorbereiding voor de renovatie van de dislocatie J.P. Waaleschool is gestart. - Voor de scholen genoemd in het uitvoeringprogramma IHP wordt dit najaar gestart met de gebiedsgerichte businesscases. Dit betreft de scholen Uilenhof, Anne Frankschool en Samen Onderwegschool locatie Van Goudoeverstraat. - Ook wordt onderzoek gedaan naar de benodigde gymcapaciteit op de beroepencampus.
Het i_lab	In het i_lab voor Gorinchem en de regio komen leren, werken en innoveren samen. i_lab draagt bij aan meer geschoold personeel en een veerkrachtigere arbeidsmarkt, meer talenten uit de regio die bij regionale bedrijven werken, het stimuleren vernieuwd onderwijs dat aansluit op (de innovaties in) het bedrijfsleven, een krachtig en innovatief Mkb en meer startende ondernemers in de regio Gorinchem. Doel is mensen van vandaag met inspiratie, innovatie en kennisdeling voor te bereiden op de beroepen van morgen. Het i_lab heeft sinds de oprichting in oktober 2021 haar activiteiten uitgevoerd op de tijdelijke locatie Da Vinci College. De beperkte ruimte werkt nu vertragend voor de verdere ontwikkeling van i_lab. De verbouwing van de definitieve locatie aan de Hoefslag op de beroepencampus start in het 1e kwartaal van 2024. De voorbereidingen hiervoor zijn inmiddels in gang gezet. In de tweede helft van 2024 opent i_lab haar deuren.
Laaggeletterdheid	Scholen voor primair onderwijs hebben resultaatafspraken gemaakt over de taalvaardigheid van leerlingen. Het primair onderwijs voldoet aan de norm gesteld door de inspectie. In het voortgezet onderwijs vindt onderzoek plaats naar laaggeletterdheid. Er wordt onderzocht of het gaat om verminderde taal-, reken-, en/of digitale vaardigheden.

Onderwijs (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV41 Openbaar basisonderwijs	270	36	N	306	306	
TV42 Onderwijshuisvesting	6.258	-925	V	5.333	4.413	1,3,4,5,6,7
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	8.030	2.095	N	10.124	10.124	7,8,9,10,11,12,13,14,15,16
Lasten	14.558	1.206	N	15.763	14.843	
TV42 Onderwijshuisvesting	266	-159	N	107	107	1,2,7,17
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.622	2.100	V	5.722	5.722	8,9,10,11,12,13,16,17
Baten	3.888	1.941	V	5.829	5.829	
Totaal van saldo baten en lasten	-10.670	735	V	-9.935	-9.015	
Stortingen in reserves	3.100	1.332	N	4.432	4.432	18
Onttrekking aan reserves	3.940	792	V	4.732	4.732	1,18
Saldo	**-9.830**	**195**	V	**-9.635**	**-8.715**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De verbouwing van het pand Hoefslag 6 en de exploitatie van het I_lab verloopt door omstandigheden (w.o. de vertraagde renovatie van de vervangende huisvesting voor de Beatrix/De Burcht) anders dan oorspronkelijk gepland. Op taakveld 42 Onderwijshuisvesting veroorzaakt dit in 2023 incidenteel lagere exploitatiekosten voor het i_lab, i.c. € 540.000. Omdat de verbouwing en exploitatie van het i_lab wordt bekostigd uit reserves, leiden de lagere kosten ook tot een evenredig lagere onttrekking aan de dekkingsreserve i_lab.
2	Door de vertraging in de herhuisvesting Beatrix/De Burcht zullen we in 2023 ook de huurbaten van € 41.000 voor de locatie Hiemstralaan 24/24a niet ontvangen.
3	Daarnaast leidt de temporisering van de verschillende onderwijshuisvestingsinvesteringen incidenteel tot € 318.000 lagere kapitaallasten.
4	Het geraamde budget voor ‘meer inclusief onderwijs’ (vastgesteld IHP-uitgangspunt) van € 100.000, dat noodzakelijk is om bestaande schoolgebouwen passend te maken voor de nieuwste onderwijskundige ontwikkelingen op het gebied van meer inclusief onderwijs, wordt in 2023 nog niet besteed.
5	Door de besluitvorming bij de behandeling van de Perspectiefnota 2024 is voor de renovatie/ nieuwbouw van de schoolgebouwen Samen Onderweg, Anne Frank en J.P Waaleschool voorlopig nog geen investeringsbudget opgenomen. Het budget voor het onderzoeken en opstellen van businesscases voor de huidige locaties of andere huisvestingsoplossingen, inclusief het verbeteren van de multifunctionaliteit van het schoolgebouw voor de wijk en het bevorderen van verduurzaming, binnenklimaat en onderwijs, bedraagt € 425.000. Naar verwachting zal er echter € 260.000 overblijven in 2023, omdat niet het gehele budget wordt uitgegeven

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
6	Van het budget van € 1,6 mln. voor het (versneld) bouwrijp maken, bodemsanering, planschadevergoeding voor de nieuwe locatie en de verhuizing van het Gilde resteert in 2023 naar verwachting € 560.000. Omdat de budgetten onder punt 4, 5 en 6 incidentele budgetten zijn met specifieke doelen en nog niet volledig worden besteed in 2023, worden de resterende bedragen opgenomen in de prognosekolom. We zullen een voorstel aan de raad doen om deze middelen beschikbaar te stellen in 2024 als bestemming van het jaarrekeningresultaat 2023.
7	De juiste (budgettair neutrale) verwerking van de ruimten in het Gebouw (WLZ) van het onderwijshoofdstuk naar taakveld 03 Beheer overige panden en gronden zorgt per saldo structureel voor € 131.000 lagere lasten op taakveld 42 en 43 en € 63.000 lagere baten op taakveld 42.
8	Jaarlijks ontvangt de gemeente de doeluitkering Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB). De middelen uit deze beschikking mogen gedurende een OAB-periode (2022 tot 2026) uitgegeven worden. In de definitieve beschikking hebben we ruim € 40.800 meer (€ 1,4 mln.) ontvangen. Het resterende bedrag € 119.900 wordt meegenomen naar komende jaren en wordt uitgegeven in deze OAB-periode. De baten en lasten worden aangepast met € 161.000.
9	Tot augustus 2025 heeft de gemeente de middelen Nationaal Programma Onderwijs (NPO) ontvangen. Deze middelen dienen ingezet te worden ter ondersteuning op ‘achterstanden’ opgelopen door de pandemie. In 2022 hebben de scholen ‘eigen’ NPO-middelen ingezet en voor een klein deel beroep gedaan op de NPO-middelen van de gemeente. Tot augustus 2025 kan de gemeente de middelen ter beschikking stellen aan het onderwijs en de opvang. Ze worden o.a. besteed aan extra inzet door jongerenwerk of interventies gericht op sociaal emotioneel welbevinden van jongeren. De baten en lasten worden aangepast met € 392.000.
10	Voor arbeidstoeleiding PrO-vso hebben wij in 2023 een bedrag van € 121.000 ontvangen van het ministerie SZW. Dit bedrag betalen wij door aan de praktijkscholen het Vita College en de Noordhoek. Dit betekent een incidentele budgettair neutrale begrotingswijziging van € 121.000.
11	Voor volwasseneducatie zijn voor 2023 nog extra middelen ontvangen van het Rijk. Hierdoor worden de baten en lasten aangepast met € 178.000.
12	Jaarlijks vraagt Avres via Centrumgemeente Gorinchem de ESF+ subsidie aan bij het Ministerie van SZW. In 2023 ontvangen wij € 890.000 voor het project ‘REACT-EU Arbeidsmarktregio Gorinchem 2020-2022’. Het bedrag is ontvangen en wordt doorbetaald aan Avres.
13	Voor de crisisdienstverlening aan inwoners uit de regio die als gevolg van de coronacrisis hun baan verloren of dreigden te verliezen, heeft Gorinchem via het UWV een voorschot van € 295.000 van het Rijk ontvangen. Dit bedrag betalen wij als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio door aan de gemeente Vijfheerenlanden, waar het programmamanagement van de arbeidsmarktregio is belegd. Voor ons leidt dit eenmalig tot een budgettair neutrale begrotingswijziging van € 295.000.
14	De nog steeds hoge mondiale energieprijzen zorgen voor (voorlopig) incidenteel hogere energielasten voor onze onderwijshuisvesting van € 121.000.
15	Ook op taakveld 43 leidt de temporisering van de verschillende onderwijshuisvestingsinvesteringen incidenteel tot lagere kapitaallasten, i.c. € 27.000.
16	De actualisatie van de exploitatiebegroting voor brede school Dalemplein zorgt voor € 45.000 hogere lasten voor energie en schoonmaken en voor € 45.000 hogere huurbaten voor het gebruik van de welzijnsruimte. De aanpassing van de onderhoudsbegroting voor de brede school Schuttersplein zorgt voor structureel hogere lasten van € 30.000.
17	Daarnaast hebben we de ramingen voor de huur van diverse gemeentelijke onderwijslocaties geactualiseerd. Dit leidt tot structureel hogere baten van € 45.000. De baten voor de investeringshuur

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
	van € 55.000 die de Stichting Kindercentra Gorinchem betaald voor het gebruik van de brede school Dalemplein, worden verantwoord op taakveld 43 (verhoging) in plaats van op taakveld 42 (verlaging).
18	Door de samenvoeging van verschillende investeringsbudgetten voor de nieuwbouw voor de Beatrix/ De Burcht en de Regenboogschool, locatie Retranchement, valt een tweetal afschrijvingsreserves vrij (€ 1,33 mln.) en worden deze middelen toegevoegd aan een nieuw te vormen afschrijvingsreserve nieuwbouw Retranchement. De verbouwing en exploitatie van het i_lab wordt bekostigd uit reserves. De vertraging van het i_lab leidt tot lagere kosten en dus tot een lagere onttrekking van € 540.000 aan de dekkingsreserve i_lab.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Yulius renovatie Dr. Hiemstralaan 24-24a	1.950			1.950	
Yulis aanpassing Merwedekanaal 8a IHP 2014	150	114	N	264	1
IHP VO Yukius Lingewaal college	400			400	
IHP 2020 binnenklimaat	500			500	
IHP PO So versneld uitvoeringsprogramma *	864	-864	V	0	2
IHP VO huisvesting J.P. Waale	1.000			1.000	
Renovatie gymzaal J van Egmond	500			500	
Ihp 2017 uitbreiding Retranchement *	2.025	2.010	N	4.035	2
Vervangende nieuwbouw Gilde CVO-AV	17.580			17.580	
Verbouwing Hoefslag 6 tbv I_lab	2.576			2.576	
Inrichting Hoefslag 6 tbv I_lab	125			125	
Openbare ruimte tbv I_lab	450			450	
Herhuisvesting locatie De Burcht *	1.146	-1.146	V	0	2
Lasten	**29.266**	**114**	**N**	**29.380**	
Yulius renovatie Dr. Hiemstralaan 24-24a	114			114	
Verbouwing Hoefslag 6 tbv I_lab	1.900			1.900	
Baten	**2.014**	**-**		**2.014**	
Totaal investeringen	**27.252**	**114**	**N**	**27.366**	

* De jaarschijven 2024 van deze investeringsbudgetten worden ook samengevoegd met het investeringsbudget voor de nieuwbouw voor de Beatrix/De Burcht en de Regenboogschool, locatie Retranchement.

Nr.	Bijstelling investeringen
1	De specifieke uitkering ventilatie in scholen is gericht op het op orde krijgen van het binnenklimaat in schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs in verband met de uitbraak van Covid. Deze middelen zetten wij in voor de renovatie van het schoolgebouw aan de Hiemstralaan 24/24a.
2	Door diverse ontwikkelingen (o.a. gewijzigde plannen, budgetbijstellingen door materiaal, keuze voor inclusief onderwijs en verduurzaming) zijn er op verschillende momenten investeringsbudgetten beschikbaar gesteld voor de nieuwbouw voor de Beatrix/De Burcht en de Regenboogschool, locatie Retranchement. Deze verschillende budgetten worden nu budgettair neutraal samengevoegd tot 1 investeringsbudget van ruim € 6,6 mln.

2.6 Programma 6 Sport, cultuur en recreatie

Onderwerp	Concrete voornemens
De Nieuwe Doelen	Op 29 juni 2023 is zowel het initiatiefvoorstel 'De Nieuwe Doelen en bibliotheek', als het 'Procesvoorstel toekomstperspectief De Nieuwe Doelen' vastgesteld. Daarmee heeft de gemeenteraad besloten om de in 2021 aan het college verleende opdracht voor aanbesteding voor exploitatie van De Nieuwe Doelen in haar opzet te wijzigen. De nu vastgestelde opdracht houdt in dat primair twee varianten worden uitgewerkt voor het gebouw: 1.Renovatie van De Nieuwe Doelen en 2. Sloop en nieuwbouw op locatie Haarstraat 64.
Huisvesting bibliotheek	Op 29 juni is tevens besloten om bij de uitwerking van het toekomstperspectief van De Nieuwe Doelen de bibliotheekfunctie als meekoppelkans te betrekken voor locatie Haarstraat 64.
Voortzetten cultuurbeleid en actualisatie (incl. Cultuurfonds	Uitvoering van de actualisatie van het cultuurbeleid staat gepland voor de tweede helft 2023.
Herinrichting Gorcums Museum	In januari is het nieuw ingerichte auditorium van het Gorcums museum opgeleverd. In de tweede helft van 2023 komen de overige museumzalen op de eerste verdieping aan de beurt. Op 9 december beoogt het Gorcums Museum de nieuwe historische afdeling voor het publiek te openen.
Toerisme	De toeristische aantrekkingskracht van onze 'Allermooiste vestingstad' willen we de komende jaren nog meer benutten Dit doen we in samenwerking met onze omgeving voor toeristen en bedrijven, maar zeker ook voor onze inwoners. Vanuit de titel 'Allermooiste vestingstad van Nederland' van de ANWB, zijn diverse acties om de binnenstad te verfraaien en toekomstbestendig te maken vastgelegd in het uitvoeringsplan 'Mooiste vesting'. Veel deelprojecten in dit uitvoeringsplan zijn opgestart en uitgevoerd of gaan tot uitvoering over. Denk bijvoorbeeld aan de plaatsing van VR-palen (die het verhaal van de Oud Hollandse waterlinie zichtbaar maken), banieren op de toegangswegen, vernieuwing kombordportalen, plattegronden in de parkeergarages, kanon op de vestingwal en vernieuwde openbare toiletten in het Gorcums Museum. Voor de vernieuwing van de voetgangersbewegwijzering is opdracht verleend en wordt in de loop van 2023 gerealiseerd. Verder worden de mogelijkheden verkend voor het plaatsen van digitale informatiezuilen die de huidige statische informatieborden gaan vervangen in het kader van ontrommeling van de openbare ruimte. Regionaal werken we samen met de Vestingdriehoek, de Hollandse Waterlinies, Natuur- en Recreatieschap Lingewaard en de Dutch Delta Cruiseport.
Citymarketing	Stichting Gorinchem Citymarketing heeft onder leiding van een bestuur van vrijwilligers vanaf 2018 gewerkt aan de toeristische promotie van Gorinchem met het merk 'Mooi Gorinchem'. Dit heeft geleid tot een jaarlijkse toename van het aantal leisure bezoeken aan Gorinchem en het uitroepen door de ANWB van Gorinchem als allermooiste vestingstad van Nederland in 2021. Als onderdeel van de Hollandse Waterlinies is de vesting sinds 2021 ook UNESCO Werelderfgoed. Hiermee is een solide basis voor de toekomst neergezet. Er is afgelopen jaar gewerkt aan verdere professionalisering van de stichting en gekozen voor een

Onderwerp	Concrete voornemens
	organisatiemodel met een Raad van Toezicht en met de aanstelling sinds 1 februari 2023 van een directeur-bestuurder. Op 27 maart 2023 is het oude bestuur afgetreden en de nieuwe Raad van Toezicht geïnstalleerd. Stichting Gorinchem Citymarketing en VVV zijn in augustus 2022 verhuisd van de Groenmarkt naar de locatie van het Gorcums Museum aan de Grote Markt. Op deze plek komen historie, inspiratie, toerisme en lokale betrokkenheid samen. Op een locatie is nu alle informatie te vinden voor een geslaagd bezoek aan Gorinchem en omgeving. Ook in praktische zin kunnen Gorinchem Citymarketing, de VVV, het museum en de kunstuitleen elkaar versterken. Door deze samenwerking/integratie worden bezoekersstromen gecombineerd, neemt de gastvrijheid toe en komt er meer activiteit in het pand met als bijkomend voordeel meer (museum)bezoekers. We gaan verder met de ingezette doorontwikkeling van Stichting Gorinchem Citymarketing. Samen met omliggende gemeenten wordt bekeken wat nodig is om Gorinchem nog beter op de kaart te zetten. Uitgangspunt is een levendige en leefbare stad, waar bezoekers, inwoners en ondernemers zich welkom voelen. Sinds 1 juli 2023 heeft Gorinchem Citymarketing de exploitatie van de VVV in eigen hand genomen. Op het gebied van riviercruisevaart worden rederijen geïnformeerd en geënthousiasmeerd met als doel Gorinchem in hun programma op te nemen. Daarnaast vernieuwen we, in samenwerking met Gorinchem Citymarketing en partners in de stad, zoals culturele instellingen, de marketingstrategie uit 2017. Na actualisatie krijgt Gorinchem Citymarketing de opdracht om de vernieuwde strategie uit te voeren.
Sportakkoord	Samen met de stad zetten we sport in als middel om een bijdrage te leveren aan een gezonde leefstijl en gezonde leefomgeving. Hierbij gaan we uit van wat iemand wel kan en waarbij iedereen mee kan doen. We bouwen samen aan onze droom Gorcum Sportvesting. Om deze droom te verwezenlijken, is in 2022 de huidige beleidsvisie ‘De Kracht van Sport 2022-2025’ ingegaan. Aanvullend op het sportbeleid is het Sportakkoord uit 2020. Voor uitvoering van het Sportakkoord worden ieder jaar middelen vanuit het Rijk ingezet. In 2023 is dit herijkt. Er is input opgehaald bij de spelbepalers tijdens een Sportcafé. Het Sportakkoord zet in 2023 - 2026 extra in op de volgende ambities: - meedoen door beweging (leefstijlcheck, koppeling jong-oud, ambassadeur inclusief sporten); - sportieve ruimte (beweegrondjes, natuurlijk buitenspelen, multifunctionele inzet sportaccommodaties); - sterke spelbepalers (deskundigheidsbevordering, vrijwilligerscampagne, veilig sportklimaat); - Gorcum Sportvesting (verbinding sport-bedrijfsleven).
Initiatievenpot	Vanaf 2023 is het 'Gorcums Sportinitiatief' in het leven geroepen. Dit is een onderdeel van het Sportakkoord. De helft van de middelen vanuit het Rijk wordt ingezet voor deze initiatievenpot. Doel van het Gorcums Sportinitiatief is het stimuleren en ondersteunen van spelbepalers die initiatieven indienen die een bijdrage leveren aan een van de vijf pijlers van het sportbeleid in Gorinchem. Een initiatief kan digitaal worden ingediend. Toetsing van de aanvragen wordt gedaan door een kerngroep. Deze groep bestaat uit 4 spelbepalers uit het onderwijs, de zorg, het bedrijfsleven, het (sport)verenigingsleven en 2 medewerkers van de gemeente.
Caribabad	Sinds november 2022 wordt gewerkt aan een toekomstvisie voor het Caribabad. De visie sluit aan bij de maatschappelijke doelstellingen van Gorinchem. Ook wordt

Onderwerp	Concrete voornemens
	gekeken op welke wijze het zwembad een duurzamere invulling krijgt tegen zo laag mogelijke energiekosten en met een gezonde bedrijfsvoering. Uiterlijk in het derde kwartaal 2023 is de toekomstvisie, voor de korte en lange termijn, gereed. De toekomstvisie wordt aan de hand van verschillende scenario's uitgewerkt. Afhankelijk van het gekozen scenario wordt een passend tijdspad gemaakt. Besluitvorming door de gemeenteraad vindt eind september 2023 plaats.

Sport, cultuur en recreatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV51 Sportbeleid en activering	1.188	555	N	1.743	1.743	1,2,4
TV52 Sportaccommodaties	3.869	-27	V	3.842	3.822	
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	2.744	35	N	2.779	2.477	7
TV54 Musea	1.786	29	N	1.815	1.815	
TV55 Cultuur erfgoed	649	57	N	706	706	
TV56 Media	749	54	N	803	803	
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.759	105	N	3.864	3.864	1,6,8,9,10
Lasten	14.744	808	N	15.552	15.230	
TV51 Sportbeleid en activering	130	666	V	796	796	2,3,5
TV52 Sportaccommodaties	1.633	14	V	1.647	1.647	
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	114	5	V	119	119	
TV54 Musea	132	-		132	132	
TV55 Cultuur erfgoed	142	-		142	142	
TV56 Media	111	37	V	148	148	
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	112	28	V	140	140	6
Baten	2.374	750	V	3.124	3.124	
Totaal van saldo baten en lasten	-12.370	-58	N	-12.428	-12.106	
Stortingen in reserves	808	-		808	808	
Onttrekking aan reserves	1.664	495	V	2.159	2.159	4
Saldo	**-11.514**	**437**	V	**-11.077**	**-10.755**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De loonstijging als gevolg van de nieuwe Cao Gemeenten 2023 leidt voor het taakveld 51 Sportbeleid en activering tot een verhoging van de doorbelaste salarislasten van € 44.000 en voor het taakveld 57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie van € 94.000.
2	De rijksmiddelen voor het Sportakkoord 2022 zijn in 2022 niet geheel uitgegeven en het restant van € 38.000 wordt in 2023 opnieuw beschikbaar gesteld. Samen met de subsidie voor het Sportakkoord

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
	2023 van € 30.000 wijzigen we de begroting 2023 per saldo met € 68.000 voor zowel de lasten als de baten. Voor de jaarschijven 2024 en 2025 doen we dit voor een bedrag van € 30.000 en voor 2026 met € 24.000.
3	De voorlopige vaststelling van de terug te ontvangen btw op basis van de regeling Stimulering Sport bedraagt voor 2023 € 486.000 en valt hiermee € 386.000 hoger uit dan geraamd.
4	Voor de herhuisvesting van paardensportvereniging Hippos naar de locatie Haarweg is van het oorspronkelijke budget van € 500.000 nog € 470.000 beschikbaar. Wij verwachten dat dit volledig in 2023 besteed gaat worden. Deze kosten worden gedekt uit de dekkingsreserve I_lab.
5	Als gevolg van de regeling Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 ontvangen we een groot aantal uitkeringen op het gebied van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis vanaf 2023 in één bedrag. Dit verdelen wij vervolgens zelf over de betreffende taakvelden. De jaarlijkse bijdrage van € 211.000 voor Combinatiefuncties wordt daarom rechtstreeks op taakveld 51 Sportbeleid en activering verantwoord en niet meer op taakveld 07 Algemene uitkering en uitkering Gemeentefonds.
6	Voor een onderzoek naar de bouwkundige staat van het zwembad en verduurzamingsmogelijkheden en advisering bij het opstellen van een toekomstvisie van het Caribabad heeft de raad een budget beschikbaar gesteld van € 150.000. Dit proces is inmiddels afgerond en hiervan resteert nog € 20.000. In het septemberraad leggen wij de raad een voorstel voor nieuwbouw van het zwembad voor. Het restant van € 20.000 houden wij beschikbaar voor de eventuele laatste advies- en uitvoeringswerkzaamheden en nemen wij daarom op in de kolom ‘prognose’.
7	Van de beschikbaar gestelde middelen voor de borging van de lokale culturele infrastructuur (coronasteunpakketten van het Rijk en onderuitputting cultuurbudgetten door corona in 2021) heeft de raad bij de besluitvorming over de Jaarstukken 2022 een bedrag van € 302.000 voor 2023 beschikbaar gesteld voor de lokale culturele infrastructuur. Momenteel werken wij aan bestedingsplan, inclusief de m inzet van deze middelen. In afwachting van de behandeling van dit plan in de raad nemen wij het bedrag van € 302.000 voorlopig op in de prognosekolom.
8	Op taakveld 57 is de Provinciale subsidie voor de aanleg van beweegroutes in 2022 niet geheel uitgegeven en het restant van € 21.000 wordt in 2023 opnieuw beschikbaar gesteld. Dit leidt incidenteel tot een verhoging van zowel de lasten als de baten.
9	Door de fasering van diverse investeringen op het terrein van openbaar groen en (openlucht) recreatie is er in 2023 een eenmalig voordeel van € 51.000 door vrijvallende kapitaallasten.
10	De actualisatie van de verzekeringskosten voor onze gemeentelijke voertuigen e.a. leidt tot structureel hogere lasten van € 21.000. Het onderhoud van de gemeentelijke voertuigen dat wordt uitgevoerd door Waardlanden kost door de hogere materiaalprijzen en de CAO-gevolgen voor de salarissen vanaf 2023 structureel € 20.000 meer.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Vestingsplan 2020 bastion VIII	250			250	
Ravelijn Oostgracht	50			50	
Meekoppelkans Ravelijn	311			311	
Meekoppelkans Woelsewaard parkeren	68			68	
Meekoppelkans Woelsewaard struinpad	36			36	
Speelruimteplan 2022	293			293	

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Speelruimteplan 2023	220	-100	V	120	1
Kwaliteitsimpuls recreatiegebied buiten de Waterpoort	0	244	N	244	1
Speelveld Hoog Dalem	260			260	
Aanleg Sportveld GJS	475			475	
Hardware audiovisiuele middel museum-RAG	70			70	
Inventaris en verlichting museum	45			45	
Kademuren J Bloempad en Krabsteeg	260			260	
Bruggen en visssteigers	288	-46	V	242	
Vervangen volkstuinbrug	47			47	
Caribabad zout- en chloorvat	150			150	
Cultuurhuis 2019	7.000			7.000	
Openbare ruimte Gorcumse martelaren	220			220	
Vervanging kade paardewater 21	355			355	
Actiewagen	30	-30	V	0	
Vervangen 4 VW transporters	166	-32	V	134	
Vervangen Renault trafic	35	7	N	42	
Hitachi 2023	27			27	
Ontstopper 2023	59			59	
Boemer tractor	50			50	
Maaiarm heggensnoeier	28			28	
Waterbus buitendienst	58			58	
Nieuw Holland tractor sportvelden	67	15	N	82	
	10.919	**58**	**N**	**10.977**	
Vestingsplan 2020 bastion VIII	100			100	
Kwaliteitsimpuls recreatiegebied buiten de Waterpoort		144	V	144	1
Desinvestering hybride voetbalveld GJS	86			86	
Baten	**186**	**144**	**V**	**330**	
Totaal investeringen	**10.733**	**-86**	**V**	**10.647**	

Nr.	Bijstelling investeringen
1	Via de Informatiebrief Z/23/747392 D-867088 hebben wij u geïnformeerd over onze plannen om een beweegvriendelijke speel- en leefomgeving bij Buiten de Waterpoort te realiseren. Hiervoor is een investeringsbudget benodigd van € 243.500 en de lasten dekken wij deels uit een subsidie van de Provincie Zuid-Holland (€ 143.500) en we doen een beroep op het investeringsbudget Speelruimteplan 2023 (Binnenstad, € 100.000).

2.7 Programma 7 Sociaal domein

Onderwerp	Concrete voornemens
Vestigingsbeleid huisartsen	De opdracht aan studenten van de Erasmus MC om onderzoek te doen naar de plaatselijke huisartsenzorg is afgerond en het rapport inmiddels ook gepresenteerd aan onder andere de huisartsen zelf. Als vervolg hierop zijn we met de huisartsen verder in gesprek gegaan over de concrete mogelijkheden van vestiging. We hopen de uitkomsten van deze gesprekken en de voortgang rond het vestigingsbeleid huisartsen ook z.s.m. te kunnen delen met de raad.
Aanpak schulden	Binnen het Integraal sociaal beleid (ISB) blijven we inzetten op de aanpak van schulden en armoede. Dit doen we samen met onze partners in de gehele keten van 0-100 op het gebied van armoede en schulden van het voorliggend veld tot en met de zwaardere ondersteuning. Daarnaast is Stichting Urgente Noden in een afrondende fase van het draagvlakonderzoek om te bepalen of er behoefte is aan het oprichten van een noodhulpbureau van SUN Nederland. SUN werkt samen met gemeenten, donateurs en hulp- en dienstverleners om ervoor te zorgen dat niemand meer tussen wal en schip hoeft te raken. Door middel van een gift of renteloze lening kan veel persoonlijk leed, onnodige escalatie en maatschappelijke kosten voorkomen worden. De uitkomsten van dit onderzoek worden in de tweede helft van 2023 verwacht. Afhankelijk van de conclusie zal er besloten worden over de inzet hiervan.
Wijkgericht werken en leefbaarheid	Er zijn diverse medewerkers van de gemeente die wijkgericht worden ingezet, zoals o.a. de wijkcoördinatoren, wijkboa's en buurtsportcoaches. We stimuleren bewoners om een bijdrage te leveren aan hun leefomgeving en we stimuleren bewonersparticipatie/ bewonersinitiatieven. We betrekken wijkbewoners actief en werken samen met in- en externe netwerkpartners op het gebied van fysieke en sociale leefbaarheid en veiligheid. In 2023 is een start gemaakt met het uitdaagrecht. Naast de vaste werkzaamheden van de wijkcoördinatoren is er een werkgroep wijkgericht werken vanuit verschillende teams die zich richt op het uitwerken van de ‘werkwijzer wijkgericht werken’. Daarbij zijn de drie subdoelen (1) het versterken van de samenwerking op wijkniveau, (2) het stimuleren van een interne cultuurverandering en (3) faciliteren dat de inwoners weten wat er speelt in hun wijk en daardoor meer betrokken raken bij de wijk. De focus ligt het komend halfjaar op het in kaart brengen van de huidige wijkpartners, -overlegstructuren en wijkvisies, op het organiseren van een jaarstart in elke wijk in januari en op het verkennen van een systeem waarin alle wijkgegevens zichtbaar zijn.
Asielopvang	Momenteel onderzoekt de gemeente Gorinchem samen met het COA de mogelijkheden voor passende, kleinschalige opvang van statushouders en kansrijke asielzoekers in Gorinchem. De gemeente en het COA blijven zich inzetten om tijdig aan de in de allonge op de bestuursovereenkomst gemaakte afspraken te voldoen, omdat de verlenging van de inzet van het Belastingkantoor eind 2024 afloopt.
Vroegsignalering	We blijven inzetten op vroegsignalering, zodat we onze inwoners snel kunnen helpen, zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig. We werken vanuit het uitgangspunt dat vroegsignalering een integraal onderdeel is van ons werk. We trainen partners en vrijwilligers waar nodig o.a. met de training Stress-sensitieve dienstverlening en Youth Mental Health First Aid. Door middel van bijeenkomsten versterken we het netwerk van hulpverleners en signaleerders in de stad. Zij kunnen elkaar steeds beter vinden.

Onderwerp	Concrete voornemens
Minimaregelingen	De inkomensgrens is van 120% naar 130% verhoogd. Hierdoor kunnen meer inwoners gebruik maken van de minimaregelingen. Door de verstrekking van de Energietoeslag in 2022 is de bekendheid van de minimaregelingen ook verbeterd.
Betrokken Gorinchem/ Proeftuin Maatwonen	In de tweede helft van 2023 starten we met een antistigma aanpak. De aanpak heeft als doel het verminderen van stigmatisering binnen de gemeente Gorinchem. Stigmatisering kan een negatieve invloed hebben op individuen en gemeenschappen, en het is belangrijk om een inclusieve en ondersteunende omgeving te creëren. We pakken dit breed op in het kader van Betrokken Gorinchem waarbij stigmatisering van kwetsbare groepen met psychiatrische aandoeningen of psychosociale beperkingen een onderdeel is.
Beschermd wonen en Opvang	Er is dit voorjaar een haalbaarheidsonderzoek project Skaeve Huse gestart, we verwachten dat het project dit jaar wordt afgerond. Het regionale beleid 'Van Opvang naar Wonen' wordt dit jaar tussentijds geëvalueerd. Aanbevelingen worden eind dit jaar verwerkt in beleidsbijstelling en in de afspraken van de Regionale Agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen Toekomstig Zorglandschap 2023-2030.
Wachtlijstbeheer Huishoudelijke Ondersteuning	Er is sprake van personeelsschaarste bij aanbieders Huishoudelijke Ondersteuning. Dit arbeidsmarktprobleem manifesteert zich extra in de vakantieperiode waardoor ondersteuning niet meer kan worden geleverd. Aangezien dit landelijke probleem voorzien werd is er in mei in de Raad vastgesteld om de inkomenstoets onderdeel te laten zijn van het wachtlijst beheer. Per 1 juni is de verordening hierop aangepast. Per 1 juli is er daadwerkelijk gestart met wachtlijstbeheer aangezien aanbieders niet meer de gewenste ondersteuning kunnen leveren. Dit houdt in dat wanneer er geen sprake is van een urgente situatie we een inkomenstoets hanteren. Wachtlijstbeheer is een tijdelijke maatregel. Zodra het merendeel van de aanbieders weer personeel kunnen leveren, stoppen we hiermee.
Cultuursensitief werken	In de Raad van 7 juli is de motie Cultuursensitief werken in de zorg aangenomen. Dit is in lijn met het Integraal sociaal beleid. We erkennen dan ook zeker het belang van cultuur-sensitieve zorg en nemen dit mee in de uitvoering van ons beleid ten aanzien van zorg en ondersteuning. Dit komt terug in de uitvoeringsorganisatie (Wmo-loket, mantelzorgloket en Sociaal Team), maar ook bij het maken van inkoopafspraken. Dit jaar zullen we hier extra aandacht aan geven en bieden we trainingen aan voor onze medewerkers maar ook voor medewerkers van onze zorgpartners.

Sociaal domein (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	7.846	5.551	N	13.397	13.397	1,2,3,4
TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.303	547	N	5.850	5.850	5,6,7,8,9
TV63 Inkomensregelingen	20.338	-68	V	20.270	20.270	10,11
TV64 WSW en beschut werk	8.006	-255	V	7.751	7.751	11
TV65 Arbeidsparticipatie	2.814	-27	V	2.787	2.787	
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.659	105	N	1.764	1.764	12,13
TV671A Hulp bij het huishouden (WMO)	3.907	323	N	4.230	4.230	14
TV671B Begeleiding (WMO)	1.852	181	N	2.033	2.033	15
TV671C Dagbesteding (WMO)	631	157	N	788	788	16
TV671D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	211	-74	V	137	137	17
TV672A Jeugdhulp begeleiding	2.091	92	N	2.183	2.183	18
TV672B Jeugdhulp behandeling	275	16	N	291	291	18
TV672C Jeugdhulp dagbesteding	870	49	N	919	919	18
TV672D Jeugdhulp zonder verblijf overig	206	10	N	216	216	18
TV673A Pleegzorg	797	10	N	807	807	18
TV673B Gezinsgericht	360	20	N	380	380	18
TV673C Jeugdhulp met verblijf overig	1.454	81	N	1.535	1.535	18
TV674A Jeugdhulp behandeling GGZ zond verblijf	2.199	127	N	2.326	2.326	18
TV674B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	967	55	N	1.022	1.022	18
TV674C Gesloten plaatsing	154	-		154	154	
TV681A Beschermd wonen (WMO)	582	234	N	815	815	19,20
TV681B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	471	166	N	637	637	20
TV682A Jeugdbescherming	1.368	50	N	1.418	1.418	18
TV682B Jeugdreclassering	67	-		67	67	
TV71 Volksgezondheid	1.469	398	N	1.867	1.867	21,22
Lasten	65.895	7.749	N	73.644	73.644	
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	3.922	5.502	V	9.423	9.423	1,2,3

Sociaal domein (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV62 Wijkteams	79	180	V	259	259	5
TV63 Inkomensregelingen	14.139	-244	N	13.895	13.895	10
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	225	-		225	225	
TV681A Beschermd wonen (WMO)	772	579	V	1.350	1.350	19
TV71 Volksgezondheid	-	268	V	268	268	22
Baten	19.136	6.285	V	25.421	25.421	
Totaal van saldo baten en lasten	-46.759	-1.464	N	-48.223	-48.223	
Stortingen in reserves	321	-		321	321	
Onttrekking aan reserves	472	1.327	V	1.799	1.799	23
Saldo	**-46.608**	**-137**	N	**-46.745**	**-46.745**	

Nr. Bijstellingen en prognose exploitatiebudgetten

1 Ook in 2023 hebben gemeenten een opvangtaak voor vluchtelingen uit Oekraïne. Oekraïense vluchtelingen worden nu opgevangen in woningen van Poort6 en de opvanglocatie aan de Schelluinsestraat. De kosten voor o.a. huisvesting, beveiliging, exploitatie en leefgeld bedragen ca. € 4,9 mln. Deze kosten worden door het Rijk vergoed op basis van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne.

2 Gemeenten ontvangen via een Specifieke Uitkering van het ministerie vanaf 2022 middelen voor de bekostiging van inburgeringsvoorzieningen. Deze uitkering is gebaseerd op een prognose van het aantal asielstatushouders en het aantal gezins- en overige migranten dat in een gemeente wordt gehuisvest. Na afloop van het uitvoeringsjaar wordt de uitkering per gemeente definitief vastgesteld. De definitieve uitkering over 2022 is bijgesteld met € 212.000.
De uitkering over 2023 is voorlopig vastgesteld op € 402.000 en zal na afloop van 2023 definitief worden vastgesteld. Zowel de baten als de lasten worden totaal met € 614.000 bijgesteld.

3 De baten van de Regionale Maatschappelijke Agenda voor jeugd en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is abusievelijk te hoog geraamd in de begroting en wordt (structureel) afgeraamd met € 96.000.

4 Het gebruik van de MolenHopper neemt weer toe maar blijft nog steeds achter bij het gebruik voor de corona-periode. Vanwege de onzekerheid of het gebruik weer terugkomt op het oude niveau zijn de ramingen tot dusver niet bijgesteld. Het budget wordt eenmalig voor 2023 afgeraamd met € 100.000.
De resterende verschillen op TV61 betreffen kleine aanpassingen.

De loonstijging als gevolg van de nieuwe Cao Gemeenten 2023 leidt voor het taakveld TV61 tot een verhoging van de doorbelaste salarislasten van € 49.000

5 In maart 2023 hebben we in het kader van de Brede SPUK-regeling een specifieke rijksuitkering aangevraagd (en voor 2023 al ontvangen) met het oog op onder andere versterking van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2026. Hierdoor worden de lasten en baten op taakveld 62 structureel verhoogd (tot en met 2026) met € 180.000. Een plan van aanpak hiervoor volgt nog.

6 In 2023 is in Gorinchem de pilot Welzijn op Recept gestart. Hierbij is er een welzijnscoach aangenomen die casussen vanuit huisartsen overneemt wanneer er sprake is van psychosociale problemen met een

Nr.	Bijstellingen en prognose exploitatiebudgetten

mogelijke oplossing in het welzijnsveld met behulp van activering. De pilot duurt 2 jaar. De uitgaven voor 2023 zijn € 72.000.

7 Bij de cao-onderhandelingen Jeugdzorg zijn de lonen gestegen met 8%. In onze begroting hebben we rekening gehouden met 3,3%. Wij compenseren het verschil naar de Stichting Jeugdteams met € 74.000.

8 De uitgaven van Mee-Vivenz zijn gestegen met € 117.000 dit komt o.a. door een sterke stijging van de exploitatielasten.

9 In het kader van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK middelen) is er voor rechtsbescherming structureel tot 2026 € 59.000 ontvangen. De resterende verschillen op TV62 betreffen kleine aanpassingen.

10 Het BUIG-budget voor verstrekking van uitkeringen is voor 2023 verlaagd met € 416.000 Derhalve worden de baten en lasten structureel verlaagd met € 416.000. Er is een bedrag van € 171.600 ontvangen voor de afrekening 2021 van BUIG. De afrekening van het Rijk over 2021 wordt rechtstreeks aan Avres doorbetaald.

11 De herverdeeleffecten van het gemeentefonds hebben gevolgen voor de verdeling van de bedrijfsvoeringskosten van Avres over de taakvelden 63 Inkomensregelingen en taakveld 64 WSW en beschut werk. Dit is een budgettair neutrale verdeling van € 255.000.
De resterende verschillen op TV63 betreffen kleine aanpassingen

12 De raming van het budget van de trapliften is gebaseerd op ca. 20 reguliere trapliften per jaar binnen het contract met Otolift. Het aantal aanvragen laat zich slecht voorspellen. In 2023 is een niet reguliere traplift geplaatst op offertebasis in het kader van het leveren van maatwerk. Dit komt zeer incidenteel voor. De kosten voor deze plateaulift bedragen € 20.000. Het budget wordt verhoogd met € 20.000.

13 In 2023 heeft een aanvullende indexering plaatsgevonden op het contract met Welzorg (verstrekking voor o.a. scootmobielen en rolstoelen) vanwege onvoorziene kostenstijgingen als gevolg van de corona- en Oekraïne-crisis. Verder heeft nog een verrekening plaatsgevonden met eerdere jaren. Het budget wordt bijgesteld met € 40.000. De resterende verschillen op TV66 betreffen kleine aanpassingen

De loonstijging als gevolg van de nieuwe Cao Gemeenten 2023 leidt voor het TV66 tot een verhoging van de doorbelaste salarislasten van € 38.000

14 Het aantal klanten met een indicatie huishoudelijke ondersteuning neemt nog steeds toe. Ten opzichte van vorig jaar zelfde periode met ongeveer 100 inwoners per jaar. Dit wordt veroorzaakt door de verdergaande vergrijzing terwijl ook het ingevoerde abonnementstarief hier debet aan is. Het budget wordt hierdoor verhoogd met € 300.000.

15 Het aantal klanten met een indicatie Begeleiding Individueel stijgt licht. Verder waren de nieuwe inkoopafspraken nog niet verwerkt in de ramingen 2023 vanwege de onzekerheid van het financiële effect van omzetting van de indicaties van resultaatfinanciering naar prijs maal hoeveelheid (pxq). Het budget wordt daarom naar boven bijgesteld met €120.000.

16 Het aantal klanten met een indicatie dagbesteding is substantieel toegenomen. Ten opzichte van vorig jaar over dezelfde periode dit jaar met ongeveer 20 inwoners. De verdergaande vergrijzing in combinatie met extramuralisering van de ouderenzorg is hier debet aan. Het budget wordt opgehoogd met € 170.000.

17 De raming 2023 voor de Wmo budgetten bevat een onderdeel Onvoorzien. Wij verwachten in 2023 dat we dit budget niet geheel in zullen zetten , waardoor het budget voor 2023 met € 74.000 kan worden af geraamd.

18 Onlangs is de herziene begroting 2023 DG&J (voor het jeugdgedeelte) bijgesteld. De gevraagde bijdrage betreft extra indexering voor 2023 voor loon- en prijscompensatie (€ 460.000). Vanuit het Rijk worden we via de meicirculaire onvoldoende gecompenseerd voor deze extra indexering.

Nr.	Bijstellingen en prognose exploitatiebudgetten
19	De definitieve jaarrekening Regionaal Beschermd Wonen en Opvang (BW&O) 2022 is met een hoger positief saldo afgesloten dan geraamd. Dit saldo wordt in 2023 uitgekeerd aan de samenwerkende gemeente. Voor Gorinchem is dit bedrag € 579.000. Een gedeelte van het bedrag zetten we in voor transformatie ondersteunende preventieprogramma's en activiteiten ter ondersteuning van de beleidsopgaven Transformatie BW&O en de Regionale Agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen. De verwachting is dat het bedrag van de jaarafrekening BW&O 2022 niet volledig nodig is voor de transformatie opgave.
20	Van het lokale transformatiebudget BW&O wordt € 170.000 ingezet voor lokale aanpak verward gedrag met het project Wijk GGD. Dit project maakt onderdeel uit van een Regio brede ZHZ sluitende aanpak onbegrepen gedrag. Dit is een budgettair neutrale begrotingswijziging van TV681A naar TV681B. De resterende verschillen op TV681B betreffen kleine aanpassingen.
21	Onlangs is de herziene begroting 2023 DG&J (voor de GGD) bijgesteld. De gevraagde bijdrage betreft extra indexering voor 2023 voor loon- en prijscompensatie (€ 157.000). Vanuit het Rijk worden we via de meicirculaire onvoldoende gecompenseerd voor deze extra indexering.
22	In het kader van de Brede SPUK-regeling ten behoeve van sport- en beweegstimulering, het bevorderen van cultuurparticipatie, gezondheidsbevordering en het versterken van de sociale basis 2023-2026 ontvangen we tot en met 2026 een bedrag van € 231.000. Hierdoor worden de lasten en baten op TV71 structureel verhoogd (tot en met 2026) met € 231.000. Wij werken aan een integraal plan van aanpak hiervoor. De resterende verschillen op TV71 betreffen kleine aanpassingen.
23	De voor- en nadelen op het programma Sociaal domein worden verrekend met de reserve Sociaal domein. Per saldo wordt er na de budgetbijstellingen in deze tussenrapportage € 1.327.000 onttrokken aan de reserve Sociaal Domein.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Uitbreiding en verbouwing Elzenhof	50			50	
Lasten	**50**	**-**		**50**	
Totaal investeringen	**50**	**-**		**50**	

Voor de Elzenhof is de intentie om een verkenning te doen naar de mogelijkheid van een integrale nieuwbouwontwikkeling op deze locatie waarin het dorpshuis, de gymzaal en de oude Florisschool (de locatie van de festiviteitenvereniging Dalem) worden meegenomen. Dit om te komen tot een meer duurzaam en toekomstbestendig resultaat, waarin ook de wens tot het toevoegen van woningen wordt meegenomen. In overleg met de festiviteitenvereniging zijn daarom de plannen aangehouden. In afwachting van deze verkenning handhaven we het investeringsbudget van € 50.000 voor de aanpassing van de Elzenhof.

2.8 Programma 8 Duurzaamheid

Onderwerp	Concrete voornemens
Actualisatie RES Alblasserwaard	Net voor het zomerreces hebben wij u via een raadsinformatiebrief de eerste voortgangsrapportage RES Alblasserwaard aangeboden. Het Rijk vraagt de RES-regio's om iedere twee jaar de voortgang van de uitvoering van de RES inzichtelijk te maken door middel van een voortgangsrapportage en deze te delen met het Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën (NPRES) en het Planbureau voor de Leefomgeving. Zonder in herhaling te vallen, verwijzen wij u naar de in de rapportage opgenomen voortgang. <u>Wind</u> Specifiek willen we in deze Turap wel noemen dat we, zoals bekend, zijn gestart met de verkenning naar alternatieve windenergielocaties. De raden van de gemeenten Molenlanden en Gorinchem hebben hiervoor op 25 mei de uitgangspunten vastgesteld. In het najaar vindt nadere besluitvorming plaats. <u>Zon</u> Het RES-bod voor grootschalig zon-op-dak is 588 TJ. Daarvan is per 31 december 2022 minimaal 153 TJ gerealiseerd (meetmoment voorjaar 2022) en vanuit de toegekende subsidies weten we dat er de komende twee jaar nog minimaal 89 TJ aan aanvullende productie bijkomt. De afgelopen vier jaar kende zon-op-dak een gemiddelde jaarlijkse groei van 42%. Als dit groeitempo zich doorzet, dan is het doel ruim voor 2030 gerealiseerd. Ongetwijfeld zal het begin dit jaar samen met Molenlanden vastgestelde plan van aanpak zon-op-dak daar een flinke steen aan bijdragen. Zeker omdat de aanpak zich met name richt op bedrijfsdaken, die nog enigszins achterlopen. Niet onbelangrijk is het feit dat Stedin actief is betrokken bij de energieplannen vanuit de RES en adviseert ook actief bij dit proces. Voordeel hiervan is dat Stedin tijdig maatregelen aan het net kan nemen om netcongestie te voorkomen.
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	De onderzoeken die in 2022 zijn gedaan, zijn vertaald naar een werkprogramma waarin een selectie van negen gemeentelijke panden is opgenomen, met voor elk pand een strategie om te verduurzamen met verschillende maatregelen. Dit werkprogramma is gepresenteerd in de I&O van 12 april 2023. De middelen voor het uitvoeren van de verduurzaming zijn opgenomen in de PPN 2024. De voorbereidingen voor de uitvoering van de maatregelen worden ondertussen gestart. De feitelijke uitvoering zal gefaseerd plaatsvinden in de periode 2024-2030. Daarbij zullen de grootste verbruikers zoveel mogelijk als eerste aan bod komen. Uitvoering is mede afhankelijk van de capaciteit bij bijvoorbeeld aannemers en installateurs.
Versnellen verduurzaming woningen	De Transitievisie Warmte (TVW) is in 2021 vastgesteld. Met de TVW schetsen we het tijdspad: een indicatie in welke periode we gefaseerd aan de slag gaan met het aardgasvrij maken van de diverse gebieden in Gorinchem. Voor de gebieden waar we vóór 2030 willen starten met verkennen en het opstellen van een gebiedsuitvoeringsplan, geven we aan welk warmtealternatief of welke alternatieven voor aardgas het meest kansrijk zijn. Op dit moment is een integraal Plan van Aanpak Energietransitie woningen in voorbereiding voor de periode tot 2030. Dit PvA geeft een gecoördineerde aanpak van de Gorcumse inspanningen om tot energiebesparing en verduurzamingen te komen in de

Onderwerp	Concrete voornemens
	wijken en om individuele huishoudens te ondersteunen bij hun klantreis naar een fossielloze toekomst. U wordt hierover geïnformeerd in het 4e kwartaal van 2023. In 2023 is gestaag gewerkt aan de uitbouw van het warmtenet in de Gildenwijk. Zo is de Alexanderflat van het aardgas gehaald en worden andere appartementencomplexen van Poort6 ook voorbereid op een gasloze toekomst. 500 huishoudens zijn nu aangesloten op het warmtenet. Ook wordt begonnen met de realisatie van het warmtestation aan de Bullekeslaan en de aansluiting van het stadhuis. De uitvoering van de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) is begin 2023 geëvalueerd en via de SiSA-regeling (Single information Single audit) verantwoord. Er zijn in totaal 4.080 huishoudens die op een of andere manier gebruik hebben gemaakt van de RREW regeling, wat meer is dan de 3.930 voorgesteld in de aanpak.
Laadpalen. Actualiseren en verruimen huidige beleid	Begin juli hebben we de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang van de plaatsing van laadpalen in de gemeente Gorinchem. In het tweede half jaar van 2023 bereiden we een actualisatie van het laadpalenbeleid voor, waarbij we kijken naar de gehele opgave op het gebied van laadinfrastructuur. In het nieuwe laadpalenbeleid geven we ook aan hoe we willen omgaan met voorzieningen voor snel laden en verlengde private aansluitingen (kabelgoten voor particuliere laadpalen in de openbare ruimte).
Klimaatadaptatie. Ontwikkeling van een Lokale Adaptatie Strategie	Via de regionale en lokale adaptatiestrategie werken we aan een klimaatbestendig Gorinchem in 2050. Het uitvoeringsprogramma van de Regionale Adaptatiestrategie (RAS) is akkoord bevonden door de bestuurlijke stuurgroep. De RAS werkregio continueert de samenwerking onder leiding van een programma coördinator om de uitvoeringsagenda uit te voeren. De Lokale Adaptatiestrategie (LAS) wordt in de tweede helft van 2023 door de gemeenteraad behandeld. In de actieagenda staan de te ondernemen vervolgstappen naar een klimaatbestendig en groen Gorinchem in de periode 2023-2027. Dit najaar wordt bekend of we impulsgelden krijgen toegekend. De berichten zijn hierover zeer positief en aansluitend gaan we elf klimaatadaptieve herstructureringsprojecten realiseren, met meer ruimte voor water en groen. In de Gildenwijk wordt al gewerkt aan een zogenaamd 'Soorten Management Plan', waarmee in de volgende zomer (2024) actief zal worden gewerkt. Tot slot zal op basis van een uitgebreid en dus breed ecologisch onderzoek inzicht worden verkregen in de verblijfplaatsen van beschermde diersoorten.
Afval- en Grondstoffenbeleid	In onze gemeente zijn afgelopen maand mei alle ondergrondse containers afgesloten. Na een rumoerige start zijn de meeste inwoners gewend aan de gewijzigde manier van afvalinzamelen. De grote hoeveelheden naastplaatsingen behoren inmiddels, mede dankzij een uitgebreide communicatie en de inzet van Boa's door Waardlanden, tot het verleden. Een paar maanden na de afsluiting van de ondergrondse containers in Hardinxveld-Giessendam en Gorinchem zijn er nog geen cijfermatige gegevens beschikbaar of het aantal restafvalkilo's per inwoner ook daadwerkelijk is gedaald. Waardlanden-breed is dat pas inzichtelijk indien ook in Molenlanden en Vijfheerenlanden de containers op slot gaan (najaar 2023). Mogelijk ontstaat er - na invoering van het Diftar-systeem per 1 januari 2024 - weer een andere situatie, indien er ook daadwerkelijk moet worden betaald per lediging. Wel kunnen wij al constateren dat door het afsluiten van de containers het afvaltoerisme aanzienlijk is afgenomen. Ook het feit dat veel ondernemers een bedrijvencontract hebben afgesloten, draagt al bij aan de gewenste daling van het huishoudelijk afval. Het afval van

Onderwerp	Concrete voornemens
	bedrijven wordt verwerkt door de BV Waardlanden en komt niet voor rekening van de gemeenschappelijke regeling (en dus onze inwoners). Zorgen blijven er wel over het gedrag van sommige inwoners, met name op het gebied van de vele bijplaatsingen van grofvuil. Voor de zogenaamde hotspots is een plan van aanpak opgesteld, waarmee gericht wordt gestuurd om de naastplaatsingen af te laten nemen. Hierop wordt actiever geacteerd, in samenwerking met Waardlanden en ook partners zoals woningcorporatie Poort6.
Subsidies Rijk en Provincie	CDOKE Om extra personele capaciteit binnen de energietransitie te organiseren ontving de gemeente in 2023 vanuit de tijdelijke regeling decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) circa € 700.000. Dit bedrag is tevens toegezegd voor 2024 en 2025. Energiearmoede Met de steun van de Rijksoverheid is er een pakket samengesteld om de energiearmoede te bestrijden. We hebben maatregelen samengesteld en deze in 2023 uitgevoerd bij 726 inwoners. In totaal zijn we bij ongeveer 1700 adressen langs geweest tussen oktober 2022 en mei 2023. De maatregelen bestaan uit het bezoek van een energiecoach, energiebesparende producten tot 120 euro, en waar nodig directe installatie van deze producten door de Klussendienst. Er zijn in 2023 2 huiskamers (warme ruimtes) opengehouden, zodat er plekken waren in de stad waar mensen naar toe konden. Dit is georganiseerd in samenwerking met het sociaal domein. Warmte Ten aanzien van de realisatie warmtenet Gorinchem; Via provincie Zuid-Holland is in 2021 de Europese subsidie Elena ontvangen, die we inzetten om onder andere extra capaciteit in te huren voor omgevingsmanagement, communicatie en ondersteuning (energieadvies, proces ondersteuning e.d.) van bewoners, VvE's en vastgoedeigenaren. Het Elena programma loopt tot september 2024 door. In 2023 ontvangen we circa € 110.000 aanvullende ondersteuning vanuit het programma voor langere inzet binnen het warmtenet project. Via het Nationaal Groeifonds NieuweWarmteNu is een subsidie van € 16,45 mln. toegewezen aan het warmtenet Gorinchem. Met de bijdrage wordt de mogelijkheid geboden om het warmtenet door HVC versneld uit te rollen. Vanaf 2025 worden hiermee doorgroeimogelijkheden gecreëerd eerst in de Gildenwijk en aansluitend ook voor de Haarwijk en Stalkaarsen. RES (Rijk) Voor de Regionale Energiestrategie Alblasserwaard is met de meicirculaire €160.000 beschikbaar gesteld. Gorinchem is budgetbeheerder van de RES-middelen. Het geld wordt besteed aan inhuur van capaciteit, zoals voor de RES-coördinator en secretaris. RES (Provincie) Bestuurlijk is € 35.000 toegezegd voor de RES. Gorinchem is budgetbeheerder van de RES-middelen. Het geld wordt besteed aan inhuur van capaciteit en onderzoek.

Duurzaamheid (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV72 Riolering	3.211	-31	V	3.180	3.180	
TV73 Afval	5.671	46	N	5.718	5.718	
TV74 Milieubeheer	2.030	1.844	N	3.875	3.875	1
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	426	18	N	445	445	
Lasten	11.339	1.878	N	13.217	13.217	
TV72 Riolering	3.860	15	V	3.875	3.875	
TV73 Afval	5.889	46	V	5.935	5.935	
TV74 Milieubeheer	3	1.866	V	1.869	1.869	1
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	458	-		458	458	
Baten	10.209	1.926	V	12.136	12.136	
Totaal van saldo baten en lasten	-1.130	48	V	-1.082	-1.082	
Stortingen in reserves	138	226	N	364	364	2
Onttrekking aan reserves	352	226	V	578	578	2
Saldo	**-916**	**48**	V	**-867**	**-867**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	Voor de Regionale Energiestrategie Alblasserwaard is met de meicirculaire €160.000 beschikbaar gesteld. Gorinchem is budgetbeheerder van de RES-middelen. Het geld wordt besteed aan inhuur van capaciteit, zoals voor de RES-coördinator en secretaris. Ook Molenlanden heeft capaciteit ingericht. In verband met de onderlinge verrekening hiervan is een last opgenomen van € 142.000. Bestuurlijk is door de provincie € 35.000 toegezegd voor de RES. Gorinchem is budgetbeheerder van de RES-middelen. Het geld wordt besteed aan inhuur van capaciteit en onderzoek. Voor de aanpak van energiearmoede zijn ook in 2023 aanvullende middelen ontvangen (€ 318.000). Daarnaast is ook het restant 2022 (€ 522.000) toegevoegd. Voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid is € 689.000 ontvangen van het Rijk. Bovenstaande wijzigingen leiden zowel aan de lasten- als batenkant tot een verschil van € 1.866.000.
2	De onttrekking uit de egalisatiereserve Tarieven reiniging en de storting in de reserve Duurzaamheid van € 226.000 houden verband met de incidentele middelen die in 2021 vanuit de reserve Duurzaamheid ter beschikking zijn gesteld voor de dekking van de implementatiekosten voor de invoering van het nieuwe afvalstoffenbeleid. Door de niet geraamde restitutie op de afvalverwerkingskosten in 2022 is ruimte ontstaan om deze middelen eerder dan begroot terug te storten vanuit de egalisatiereserve Tarieven reiniging aan de reserve Duurzaamheid.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
GRP 2021	1.175			1.175	
GRP 2022	1.075			1.075	
GRP 2023	1.000			1.000	
Watercapaciteit	75			75	
Lasten	**3.325**	**-**		**3.325**	
GRP 2021	1.175			1.175	
GRP 2022	1.075			1.075	
GRP 2023	1.000			1.000	
Baten	**3.250**	**-**		**3.250**	
Totaal investeringen	**75**	**-**		**75**	

2.9 Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing

Onderwerp	Concrete voornemens
Stedelijk programmeren	In Gorinchem bouwen we aan een inclusieve, duurzame en vitale stad. Stedelijk Programmeren is een kerninstrument voor de ontwikkeling van Gorinchem. Het doel van Stedelijk Programmeren is meer grip te krijgen op de opgaven en projecten van de gemeente, waarbij prioritering nodig is met betrekking tot beschikbare capaciteit en middelen. Kortom: keuzes maken om resultaten te bereiken. Stedelijk Programmeren biedt straks inzicht in en prioritering voor onze huidige en toekomstige complexe ruimtelijke projecten. Op 4 juli 2023 is het Plan van Aanpak voor het Stedelijk Programmeren vastgesteld. Hierin staan de vertrekpunten, processtappen en eindproducten benoemd. In het najaar vindt er een sessie plaats met de gemeenteraad over het afwegingskader en de prioritering. Daarna wordt het Stedelijk Programmeren, in de vorm van een werkwijze en een interactieve kaart, door het college vastgesteld (4e kwartaal 2023).
Herstructurering locatie Van Neercasselstraat	In het kader van de stedelijke vernieuwing in de Haarwijk, is het project voor een nieuwe invulling van de voormalige scholenlocatie aan de Lange Slagenstraat e.o. opgepakt. Na het zomerreces 2023 maken we een start met de herontwikkeling van deze locatie. Het is de planning om in het 4e kwartaal 2023 de kaders voor deze herontwikkeling te laten vaststellen door de gemeenteraad.
Instrumenten woningmarkt	Deze collegeperiode willen we onderzoeken welke (verdere) instrumenten, naast de instrumenten die we al inzetten zoals zelfbewoningsplicht en starterslening, kunnen worden ingezet op de woningmarkt ten behoeve van de diverse groepen woningzoekenden. Wij zullen in 3e kwartaal 2023 aan de gemeenteraad een voorstel doen over het inzetten van de instrumenten.
Omgevingsvisie	In augustus 2023 hebben wij de Omgevingsvisie ter inzage gelegd. Onderdeel hiervan is een uitgebreide parallelsessie I&O waarbij niet alleen de gemeenteraad, maar ook stakeholders en andere geïnteresseerden, informatie kunnen ophalen en op de visie kunnen reageren. Daarna leggen wij de Omgevingsvisie ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. Op basis van deze visie werken we de komende jaren met projecten aan de stad. De visie heeft hierdoor een belangrijk raakvlak met 'Stedelijk Programmeren'.

VROSV (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV81 Ruimtelijke Ordening	1.245	153	N	1.398	1.398	1
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	2.435	-298	V	2.137	2.137	2
TV83 Wonen en bouwen	2.435	420	N	2.855	2.855	4
Lasten	6.115	275	N	6.390	6.390	
TV81 Ruimtelijke Ordening	65	101	V	166	166	1
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	3.054	-825	N	2.229	2.529	2,3
TV83 Wonen en bouwen	1.558	410	V	1.968	1.968	5
Baten	4.677	-314	N	4.363	4.663	
Totaal van saldo baten en lasten	-1.439	-589	N	-2.028	-1.728	
Stortingen in reserves	777	141	N	918	918	6
Onttrekking aan reserves	260	-		260	260	
Saldo	**-1.956**	**-729**	N	**-2.685**	**-2.385**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De bijstelling (baten en lasten) is voor € 101.000 het gevolg van de beschikkingen (Vleugels van de Stad en de Vliegende Brigade). De loonstijging als gevolg van de nieuwe Cao Gemeenten 2023 leidt voor taakveld 81 tot een verhoging van de doorbelaste salarislasten van € 52.000.
2	De toerekening van de rente op de voorziening van Mollenburg zorgt voor een nadelige bijstelling van de voorziening van € 210.000. Hier staat tegenover dat het later gereedkomen van Mollenburg zorgt voor € 500.000 lagere lasten. Deze bijstellingen verklaren het grootste deel van de bijstelling van € 298.000. Het later gereedkomen van Mollenburg leidt ook tot een lagere baat van € 500.000. Daarnaast zal de bijdrage van CV Hoog Dalem voor de bovenwijkse voorziening € 380.000 minder zijn dan begroot als gevolg van minder verkochte kavels. De plankosten van CV Hoog Dalem zijn wel hoger dan verwacht, dit levert nog een voordeel op van € 65.000. Bovenstaande mutaties verklaren € 815.000 van de € 825.000 bijstelling.
3	Voor de grondexploitatie Lingewijk Noord wordt nog een winstneming geprognotiseerd van € 300.000.
4	Voor het implementeren van de omgevingswet is € 235.000 meer nodig dan begroot. Daarnaast is voor het opstellen van de omgevingsvisie ook € 140.000 meer nodig dan begroot. De loonstijging als gevolg van de nieuwe Cao Gemeenten 2023 leidt voor taakveld 83 tot een verhoging van de doorbelaste salarislasten van € 54.000. Kleinere mutaties verklaren de rest van de bijstelling.
5	Bij de verkoop van de voormalige schoollocatie Stalkaarsen 3 hebben wij een grondprijs in rekening gebracht die past bij de maatschappelijke functie die de oorspronkelijke koper op deze locatie vervult. Om te voorkomen dat het perceel doorverkocht zal worden en de ontwikkelaar kan profiteren van deze (lage) grondprijs, is een anti speculatiebeding in de overeenkomst opgenomen. Dit beding verzekert dat de gemeente de overwinst ontvangt bij een doorverkoop van het perceel. Nu het perceel is doorverkocht, ontvangen wij de overwinst van € 521.000. In lijn met de besluitvorming bij de Perspectiefnota 2024-2027 over het sparen voor toekomstige onderwijshuisvestingsprojecten, wordt de extra verkoopopbrengst van de voormalige schoollocatie Stalkaarsen 3 toegevoegd aan de reserve Onderwijshuisvesting. De verkoop van de Bullekeslaan is later gerealiseerd. Dit levert een nadeel op van € 130.000 (combinatie van het vrijvallen van de verliesvoorziening en afboeking van de activa).
6	De storting in de reserve Infrastructuur is naar beneden bijgesteld met € 380.000 als gevolg van een lagere bijdrage van CV Hoog Dalem. De overwinst van € 521.000, als gevolg van de doorverkoop van de voormalig schoollocatie Stalkaarsen 3, wordt toegevoegd aan de reserve Onderwijshuisvesting.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Inrichting terrein Bullekeslaan 5	88			88	
Bouwrijp maken windmolens Groote Haar	60			60	
Lasten	**148**		**-**	**148**	
Bouwrijp maken windmolens Groote Haar	**60**			60	
Baten	**60**		**-**	**60**	
Totaal investeringen	**88**		**-**	**88**	

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV05 Treasury	44	-456	V	-412	-412	1
TV061 OZB Woningen	135	77	N	211	211	2
TV062 OZB- niet woningen	88	3	N	90	90	
TV063 Parkeerbelasting	213	12	N	224	224	
TV064 Belasting Overig	268	12	N	281	281	
TV08 Overige baten en lasten	1.754	-732	V	1.022	1.022	3
Lasten	2.502	-1.085	V	1.417	1.417	
TV05 Treasury	346	156	V	501	501	1
TV061 OZB Woningen	5.027	-		5.027	5.027	
TV062 OZB- niet woningen	5.427	-		5.427	5.427	
TV063 Parkeerbelasting	1.731	-40	N	1.691	1.691	
TV064 Belasting Overig	218	-		218	218	
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	88.696	-		88.696	88.696	
TV08 Overige baten en lasten	11	-		11	11	
Baten	101.455	116	V	101.571	101.571	
Totaal van saldo baten en lasten	98.953	1.200	V	100.154	100.154	
Stortingen in reserves	116	949	N	1.064	1.064	4
Onttrekking aan reserves	3.507	-		3.507	3.507	
Saldo	**102.345**	**252**	V	**102.596**	**102.596**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De lagere lasten worden met name veroorzaakt doordat de rente op de voorzieningen (€ 427.000) die in overleg met de accountant niet meer op dit taakveld worden geadministreerd maar op de desbetreffende taakvelden worden geboekt. Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere voor- en nadelen. Het voordeel op taakveld 05 van € 156.000 wordt voor € 105.000 veroorzaakt doordat Stedin toch een dividenduitkering heeft gedaan op de gewone aandelen.
2	De kosten van de herwaardering en uitvoering van de wet WOZ zijn fors toegenomen. De afgelopen jaren zijn de huizenprijzen bovengemiddeld gestegen. Het aantal bezwaren is dit jaar verviervoudigd. Dit verklaart € 45.000 van de bijstelling van € 77.000.
3	De taakstelling op het MJOP wordt niet gerealiseerd (€ 257.000). Bij de uitwerking van de septembercirculaire 2022 is in de begroting 2023 is een stelpost "loon-en prijsstijgingen" opgenomen van € 989.000. Deze stelpost wordt nu ingezet ter compensatie van de in deze Tussentijdse rapportage opgenomen loon- en prijsstijgingen op een groot aantal taakvelden.

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
4	De storting van € 949.000 in de Aflossingsreserve bestaat voor € 943.000 uit het voordeel van lagere rentelasten als gevolg van vertraging van de investeringen. Daarnaast wordt het van Stedin ontvangen dividend op preferente aandelen gestort in genoemde reserve (€ 6.000).

2.11 Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Overhead Overhead, VPB en onvoorzien (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV04 Overhead	14.550	928	N	15.478	15.478	1,2,3,4,5,6,7
Lasten	14.550	928	N	15.478	15.478	
TV04 Overhead	492	-59	N	433	433	
Baten	492	-59		433	433	
Totaal van saldo baten en lasten	-14.058	-987	N	-15.045	-15.045	
Stortingen in reserves	125	-		125	125	
Onttrekking aan reserves	140	92	V	233	233	3,4
Saldo	**-14.043**	**-895**	N	**-14.938**	**-14.938**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De huidige CAO loopt van 2 januari 2023 tot en met 1 januari 2024. De gemiddelde loonsverhoging in 2023 is 9,1%, terwijl we 3,6% hebben begroot over 2023. Het verschil van € 1,6 mln. (ca. 5,5%) wordt gecorrigeerd over 2023. In de perspectiefnota is dit al gecorrigeerd voor 2024 en verder. Deze € 1,6 mln. wordt voor € 1 mln. doorbelast naar de verschillende taakvelden. Het effect van de CAO verhogingen op TV04 is € 640.000.
2	In verband met de hogere energielasten worden de energiebudgetten op dit taakveld met € 165.000 verhoogd.
3	Voor de doorontwikkeling van de organisatie is in 2023 € 47.000 meer benodigd. Deze lasten kunnen worden gedekt door een onttrekking aan de reserve organisatieontwikkeling.
4	Voor een deel van de incidentele ICT-kosten is een extra budget € 45.000 benodigd. Deze lasten worden gedekt door een onttrekking aan de reserve reserve ICT.
5	Op basis van de huidige inzichten zijn de investeringen geactualiseerd en daar waar nodig doorgeschoven naar 2024 en verder. Hierdoor is er een voordeel van € 190.000 in 2023.
6	Voor de uitvoering van de wet WOZ en de aanbesteding en implementatie van het nieuwe financiële pakket is er extra capaciteit ingehuurd. De inhuurkosten bedragen € 250.000.
7	De financiële middelen voor het rechtsbeschermingssysteem van € 59.000 zijn van het taakveld 04 gewijzigd naar het programma Sociaal domein. Dit zorgt op dit taakveld voor een voordeel van € 59.000.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Communicatie 2019	65			65	
Software en hardware 2020	280			280	
Software en hardware 2022	180			180	
Software en hardware 2023	479			479	
Vervangingsplan inventaris 2021	121			121	
Vervangingsplan inventaris 2022	112			112	
Vervangingsplan inventaris 2023	179			179	

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Warmtenet stadhuis	1.092			1.092	
Lasten	2.508	-		2.508	
Totaal investeringen	**2.508**	**-**		**2.508**	

3 Reserves en Voorzieningen

De onderstaande tabel geeft alle in de begroting opgenomen stortingen en onttrekkingen van reserves en voorzieningen weer, inclusief de actuele verwachtingen.

Reserves Bedragen x € 1.000	Budget	Bijstelling	Actuele verwachting	Nummer Toelichting
Algemene reserve	91		91	
Infrastructuur	723	128	851	1)
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	-		-	
Sociaal domein	271		271	
Duurzaamheid	138	226	364	2)
Aflossingsreserve	25	949	973	3)
Perspectief Jeugd en Jongeren	-		-	
Gorcums Warenhuis	71		71	
Onderwijshuisvesting		521	521	4)
Afschrijvingsreserve	8.649	1.332	9.981	5)
Stortingen	**9.967**	**3.156**	**13.123**	
Algemene reserve	7.420		7.420	
Infrastructuur	4.661	27	4.688	6)
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	138	226	364	7)
Stegen binnenstad	-		-	
Sociaal domein	472	1.327	1.799	8)
Duurzaamheid	214		214	
Organisatie-ontwikkeling	-	47	47	9)
IFFG	50		50	
ICT	15	45	60	10)
Stedelijke ontwikkeling	260	-	260	
Dekkingsreserve IAC	840	-69	771	11)
Perspectief Jeugd en Jongeren	30		30	
Energielasten SGS	900		900	
Gorcums Warenhuis	150		150	
Afschrijvingsreserve	105	1.348	1.453	12)
Onttrekkingen	**15.255**	**2.951**	**18.206**	
Totaal mutaties reserves	**-5.287**	**205**	**-5.083**	

Voorzieningen Bedragen x € 1.000	Budget	Bijstelling	Actuele verwachting	Nummer Toelichting
Pensioenverplichtingen bestuurders	400		400	
Wachtgelden	-		-	
Reparatie WW	12		12	
Rioolheffing	372		372	
Vervanging riolering	1.000		1.000	
Afkoopsommen grafrechten	182		182	
Meerjaren onderhoudsplannen	2.157		2.157	
Grondexploitatie Mollenburg	227		227	
Grondexploitatie bedr. terrein Gorinchem Noord / Groote Haar	105	30	135	13)
Stortingen	4.456	30	4.486	
Pensioenverplichtingen bestuurders	-		-	
Wachtgelden bestuurders en medewerkers	383	77	460	14)
Vervanging riolering	1.000		1.000	
Afwaardering bedrijfsgebouwen, woningen, gronden en voorraden	-	101	101	15)
Afkoopsommen grafrechten	173		173	
Vervangen spiltrap Caribabad	-		-	
Meerjaren onderhoudsplannen	1.684		1.684	
Grondexploitatie Hoog Dalem	166	-84	82	16)
Grondexploitatie Mollenburg	11.581	-11.581	-	17)
Onttrekkingen / bestedingen	14.987	-11.487	3.500	
Totaal mutaties voorzieningen	**-10.531**	**11.517**	**986**	

Nr.	Bijstelling stortingen/onttrekkingen reserves en voorziening
1	De bijstelling van de storting in de reserve Infrastructuur van € 508.000 houdt verband met de lagere kapitaallasten dan begroot als gevolg van het later dan gepland gereed komen van investeringen uit de Mobiliteitsvisie. De storting in de reserve Infrastructuur is naar beneden bijgesteld met € 380.000 als gevolg van een lagere bijdrage van CV Hoog Dalem.
2	De onttrekking uit de egalisatiereserve Tarieven reiniging en de storting in de reserve Duurzaamheid van € 226.000 houden verband met de incidentele middelen die in 2021 vanuit de reserve Duurzaamheid ter beschikking zijn gesteld voor de dekking van de implementatiekosten voor de invoering van het nieuwe afvalstoffenbeleid. Door de niet geraamde restitutie op de afvalverwerkingskosten in 2022 is ruimte ontstaan om deze middelen eerder dan begroot terug te storten vanuit de egalisatiereserve Tarieven reiniging aan de reserve Duurzaamheid.
3	De storting van € 949.000 in de Aflossingsreserve bestaat voor € 943.000 uit het voordeel van lagere rentelasten als gevolg van vertraging van de investeringen. Daarnaast wordt het van Stedin ontvangen dividend op preferente aandelen gestort in genoemde reserve (€ 6.000).
4	De overwinst van € 521.000, als gevolg van de doorverkoop van de voormalig schoollocatie Stalkaarsen 3, wordt toegevoegd aan de reserve Onderwijshuisvesting.
5	Door de samenvoeging van de verschillende investeringsbudgetten voor de nieuwbouw voor de Beatrix/De Burcht en de Regenboogschool, locatie Retranchement valt een tweetal

Nr.	Bijstelling stortingen/onttrekkingen reserves en voorziening
	afschrijvingsreserves vrij (€ 1,33 mln.) en worden deze middelen toegevoegd aan een nieuw te vormen afschrijvingsreserve nieuwbouw Retranchement.
6	De onttrekking uit de reserve infrastructuur is het gevolg van het ter beschikking stellen van onderzoeksbudget Lingebrug ad € 27.000.
7	De onttrekking uit de egalisatierereserve Tarieven reiniging en de storting in de reserve Duurzaamheid van € 226.000 houden verband met de incidentele middelen die in 2021 vanuit de reserve Duurzaamheid ter beschikking zijn gesteld voor de dekking van de implementatiekosten voor de invoering van het nieuwe afvalstoffenbeleid. Door de niet geraamde restitutie op de afvalverwerkingskosten in 2022 is ruimte ontstaan om deze middelen eerder dan begroot terug te storten vanuit de egalisatiereserve Tarieven reiniging aan de reserve Duurzaamheid.
8	De voor- en nadelen op het programma Sociaal domein worden verrekend met de reserve Sociaal domein. Per saldo wordt er € 1.327.000 verrekend met de reserve Sociaal Domein.
9	Vanuit de gevormde reserve organisatieontwikkeling wordt € 47.000 ingezet voor de doorontwikkeling van de organisatie.
10	De onttrekking van € 45.000 houdt verband met het verhogen van de ICT-budgetten voor incidentele lasten.
11	De verbouwing en exploitatie van het i_lab wordt bekostigd uit reserves. De vertraging van het i_lab leidt tot lagere kosten en dus tot een lagere onttrekking van € 540.000 aan de dekkingsreserve i_lab. Voor de herhuisvesting van paardensportvereniging Hippos naar de locatie Haarweg is van het oorspronkelijke budget van € 500.000 nog € 470.000 beschikbaar. Wij verwachten dat dit volledig in 2023 besteed gaat worden. Deze kosten worden gedekt uit de dekkingsreserve I_lab.
12	Door de samenvoeging van de verschillende investeringsbudgetten voor de nieuwbouw voor de Beatrix/De Burcht en de Regenboogschool, locatie Retranchement valt een tweetal afschrijvingsreserves vrij (€ 1,33 mln.) en worden deze middelen toegevoegd aan een nieuw te vormen afschrijvingsreserve nieuwbouw Retranchement.
13	Het beginsaldo van de voorziening bedrijventerrein Gorinchem Noord/Groote Haar is lager dan het geraamde saldo. Het gevolg is dat de rentetoevoeging over het beginsaldo naar beneden moet worden bijgesteld.
14	Uit de actualisatie van de voorziening wachtgelden blijkt dat de bestedingen in 2023 toenemen met € 77.000. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt beoordeeld of de voorziening toereikend is.
15	Dit jaar is het pand Bullekeslaan 5 gesloopt. De in 2022 gevormde afwaarderingsvoorziening ad. € 101.000 valt hierdoor vrij.
16	De onttrekking betreft de besteding regeling middengebied grondexploitatie Hoog Dalem.
17	Uit de herziening van de grondexploitatie Mollenburg blijkt dat deze niet in 2023 wordt afgewikkeld, maar in 2024. De in 2023 geraamde onttrekking aan de voorziening vervalt hierdoor.

4 Bijlagen

4.1 Afkortingen

A

- **ANWB:** Algemene Nederlandsche Wielrijders Bond

B

- **BBV:** Besluit Begroting en Verantwoording
- **BNG:** Bank Nederlandse Gemeenten
- **BOA:** Buitengewoon opsporingsambtenaar
- **BTW:** Belasting over toegevoegde waarde
- **BUIG**: Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
- **BV:** Besloten Vennootschap
- **BW&O:** Beschermd Wonen en Opvang
- **B&A:** Beraad & Advies

C

- **CAO:** Collectieve arbeidsovereenkomst
- **COA:** Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
- **CUR:** Camera-uitleesruimte
- **CV:** Commanditaire Vennootschap
- **CVO-AV:** Christelijk Voortgezet Onderwijs regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

D

- **DG&J:** Dienst Gezondheid & Jeugd
- **DO:** Definitief Ontwerp

E

- **ENG:** Energieneutrale gebouwen
- **ESF:** Europees Sociaal Fonds

G

- **GGD:** Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
- **GGZ:** Geestelijke Gezondheidszorg
- **GJS:** Gorkumse Jonge Spartanen
- **GPS:** Global positioning system
- **GR:** Gemeenschappelijke Regeling
- **GRP:** Gemeentelijke Rioleringsplan

H

- **HVC:** Huisvuilcentrale

I

- **IAC:** Innovatie- en Afstudeercentrum
- **ICT:** Informatie- en Communicatietechnologie
- **IFFG:** Internationaal FilmFestival Gorinchem
- **IHP:** Integraal Huisvestingsplan
- **IVP:** Integraal Veiligheidsplan
- **I&O:** Informatie & Ontmoeting

J

- **JNV:** Jeugdhulp naar Voren

L

- **LAS:** Lokale Adaptatiestrategie
- **LED:** Light Emitting Diode

M

- **MC:** Medisch Centrum
- **MJOP:** MeerJaren Onderhoudsplan
- **MKB:** Midden- en kleinbedrijf
- **MIn**: Miljoen

N

- **NPO:** Nationaal Programma Onderwijs

O

- **OAB:** Onderwijs Achterstanden Beleid
- **OV:** Openbaar vervoer
- **OZB:** Onroerende zaakbelasting

P

- **PO:** Primair onderwijs
- **PPN:** Perspectiefnota
- **PTZ:** Pan Tilt Zoom
- **PvE:** Programma van Eisen
- **P&C:** Planning & Control

R

- **RAS:** Regionale Adaptatiestrategie
- **RBIC:** Regionale Beroepen- en Innovatiecampus
- **REACT-EU:** Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe
- **RES:** Regionale Energiestrategie
- **ROM-S:** Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen-West

- **RREW:** Regeling Reductie Energiegebruik Woningen

S

- **SD:** Sociaal Domein
- **SiSa:** Signaleren en Samenwerken
- **SO:** Schetsontwerp
- **SPUK:** Specifieke Uitkering
- **SSK:** Standaardsystematiek voor Kostenramingen
- **SUN**: Stichting Urgente Noden
- **SZW:** Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T

- **TJ:** Tera-joule
- **TV:** Taakveld

U

- **UNESCO:** United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation
- **UWV:** Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

V

- **VO:** Voortgezet onderwijs
- **VR:** Virtual Reality
- **VVE:** Vereniging van Eigenaars
- **VVV:** Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
- **VW:** Volkswagen

W

- **WLZ:** WonenLerenZorg
- **Wmo:** Wet Maatschappelijke Ondersteuning
- **WOZ:** Waardering onroerende zaken
- **WSW:** Wet Sociale werkvoorziening
- **WW:** Werkloosheidswet

Gemeente Gorinchem
Stadhuisplein 1
Postbus 108 / 4200 AC Gorinchem
Telefoon: 14 0183
gemeente@gorinchem.nl

gorinchem.nl